

ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง
ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

**Outcome of Poverty Alleviation Project (PAP) of Sahapan-angtong Village,
Nongbou Sub-District, Pattananikom District, Lopburi Province**

พรสุดา ณ สงขลา

Pornsuda Nasongkla

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Minor Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts in Agribusiness Management
Prince of Songkla University**

2552

ชื่อสารนิพนธ์ ผลการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้าน
สหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ผู้เขียน นางสาวพรสุดา ณ สงขลา

สาขาวิชา การจัดการธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษา

คณะกรรมการการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล) (รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา เฉิดโฉม)

.....กรรมการ
(อาจารย์ไชยยะ กงมณี)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล)
ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการธุรกิจเกษตร

ชื่อสารนิพนธ์	ผลการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
ผู้เขียน	นางสาวพรสุดา ณ สงขลา
สาขาวิชา	การจัดการธุรกิจเกษตร
ปีการศึกษา	2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา(1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการ (2) ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการ (3) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ และ (4) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) โดยใช้ทั้งข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ทั้งหมด 53 ครัวเรือน รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเชิงโครงสร้าง นอกจากนี้ได้ใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้างสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) จำนวน 1 ราย และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้าน จำนวน 1 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา

จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 50.38 ปี ทุกคนนับถือศาสนาพุทธ และส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีสถานภาพสมรสร้อยละ 90.57 ประกอบอาชีพทำนา/ทำสวน/ทำไร่มากที่สุด โดยมีรายได้บุคคลต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาทต่อเดือน มีการจัดสรรรายได้เป็นค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อยังชีพมากที่สุดโดยเฉลี่ย 4,022.65 บาทต่อเดือน ทุกคนมีภาระหนี้สิน โดยหนี้สินอยู่ช่วง 20,000-40,000 บาทมากที่สุด และส่วนใหญ่มีการกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าร่วมโครงการครั้งแรกมากที่สุดช่วงปี พ.ศ. 2546 – 2551 โดยจำนวนครั้งของการกู้ยืมเงินอยู่ที่ 4 – 6 ครั้ง ก่อนเข้าร่วมโครงการ ระดับรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีวัตถุประสงค์กู้ยืมเงินส่วนใหญ่เพื่อนำไปประกอบอาชีพเดิม ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับคือมีแหล่งทุนของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้ แต่สภาพความเป็นอยู่หลังเข้าร่วมโครงการระดับรายได้ครัวเรือนยังคงเดิม ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่า โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนมีประโยชน์ต่อชุมชน ทั้งนี้เห็นว่าโครงการทำให้มีแหล่งเงินกู้ที่ไม่มีดอกเบี้ยมากที่สุด ผลที่เกิดกับชุมชนคือคนในชุมชนมีการประกอบอาชีพสร้างรายได้เสริมเพิ่มขึ้น

ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาพบว่า แม้คณะกรรมการ และสมาชิกให้ความร่วมมือ แต่ยังคงพบปัญหาความยากจนของคนในชุมชนอยู่ เงินโครงการเกิดการหมุนเวียนและไม่มีการสูญหาย ผู้เข้าร่วมโครงการมีการชำระเงินยืมตามกำหนด การดำเนินงานมีความราบรื่นเนื่องจาก ผู้เข้าร่วมโครงการและตัวคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน ผู้เข้าร่วมโครงการ และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการนั้นพบว่า ภาพรวมมีความพึงพอใจมาก และเมื่อจำแนกความพึงพอใจออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) 2) ด้านการดำเนินงาน 3) ด้านเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจมากทั้ง 3 ด้าน

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการที่สำคัญได้แก่ ปัญหาด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่ไม่เข้ามาในชุมชน ปัญหาที่สมาชิกไม่ได้นำเงินไปใช้ในการสร้างอาชีพ หรือใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์โครงการ

Minor Thesis Title	Outcome of Poverty Alleviation Project (PAP) of Sahapan-angtong Village, Nongbau Sub-District, Pattananikom District, Lopburi Province
Author	Ms. Pornsuda Nasongkla
Major Program	Agribusiness Management
Academic Year	2008

Abstract

The research is aimed to study (1) the social and economic features of the project participants (2) the project outcome and development (3) the satisfactions of the project participants and (4) problems and threats of the Poverty Alleviation Project (PAP). The secondary and primary data are applied in the study. The respondents are defined as 53 households who participate in PAP in Sahapan-angtong Village, Nongbau Sub-District, Pattananikom District, Lopburi Province. The data were collected via the structure questionnaire. In addition, the semi-structured questionnaire is applied to interview 1 officer of Community Development Provincial Office of Pattananikom in Lopburi Province, who is responsible for PAP, and 1 PAP committee of the village. The data is analyzed by the descriptive statistics.

The results reveal that most of the participants are female, 50.38 years old in average, Buddhists, and primary educated. The respondents, 90.57%, are married, and mostly work as rice farmers/gardeners. The personal income is lower than 5,000 baht a month. The total household income is 10,001-20,000 baht a month. The income is mostly reserved for the living expense, which is 4,022.65 baht a month. Everybody is in debt condition. Most of the debt amount is 20,000-40,000 baht. The majorities are financed by formal loan sources. The participants participated in the first project during 2003-2008 in the highest numbers. The loans were found 4-6 times before the project participation. The household income level is lower than 10,000 baht a month. The objective is to continue the activities of their career. Most of the participants are capable to pay back accordingly to the due date. The advantage of the project is that the community fund source is available and accessible. However, the livelihood condition and

income level after the project participation remains as they are. The participants express that the project is advantageous to the community. Furthermore, the project generates the loan source without interest. Consequently, the people in the community gain the additional income.

The past performance represents that the poverty problem still exists although the committee and members cooperated well in the project. The project funds revolved and existed. The participants paid back their loan as agreed. The performance was well operated because the project operators experienced in the operation, and the participants cooperated well and followed the project conditions.

The participants' satisfactions towards the project are described as details. The participants are satisfied with the overall image of the project. The satisfactions can be categorized into 3 aspects i.e. 1) PAP committee 2) the performance and 3) the government officers. The participants are satisfied with the mentioned three aspects.

Problems and threats of the project operation are listed as details. The government officers do not visit the community. The members do not use the funds to make or improve their career in accordance with the project objective.

กิตติกรรมประกาศ

ผลงานสารนิพนธ์เรื่อง ผลการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรีสามารถสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เป็นเพราะการเสียสละเวลาอันมีค่าโดยกรุณาใส่ใจดูแลและให้คำแนะนำปรึกษาในกระบวนการวิจัยอย่างสม่ำเสมอ ของรองศาสตราจารย์ ดร.สมบุญ เจริญจิระตระกูล อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยเริ่มตั้งแต่การเขียนโครงร่างสารนิพนธ์ การวิเคราะห์ข้อมูล จนกระทั่งขั้นสุดท้าย คือ การเขียนสารนิพนธ์อย่างถูกต้อง ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย ทั้งใคร่ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ปริญญา เฉิดโหมและอาจารย์ไชยยะ คงฉนิ กรรมการสอบสารนิพนธ์ที่ได้กรุณาชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เขียน ทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

นอกเหนือจากคณาจารย์ทั้ง 3 ท่านแล้ว การวิจัยครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จลุล่วงไม่ได้ หากไม่ได้รับความอนุเคราะห์ และเสียสละเวลาในการให้ข้อมูล รวมทั้งข้อคิดเห็นต่างๆ จากผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กลุ่มคณะกรรมการหมู่บ้าน และนักวิชาการพัฒนาการชุมชน ประจำอำเภอพัฒนานิคม ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ด้วยดีมาโดยตลอด

สำหรับบุคคลที่สำคัญยิ่งและจะขาดเสียมิได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวที่คอยเป็นกำลังใจสำคัญเสมอมาโดยตลอดระยะเวลาที่ทำการศึกษาจนกระทั่งงานวิจัยชิ้นนี้สำเร็จลุล่วงไปได้เป็นอย่างดี สุดท้ายขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกท่านที่ได้ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยจึงมอบคุณค่าของสารนิพนธ์ฉบับนี้แก่ผู้ที่มีพระคุณทุกๆ ท่านที่ได้กล่าวมาแล้ว

พรสุดา ณ สงขลา

พฤษภาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
Abstract	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(10)
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวิจัย	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
บทที่ 2 การตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	5
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ	7
2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
บทที่ 3 วิธีวิจัย	
3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล	23
3.2 การวิเคราะห์ข้อมูล	25
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหา ความยากจน (กข.คจ.)	27
4.2 ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	35
4.3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหา ความยากจน (กข.คจ.)	46
4.4 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี	48

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

บทที่ 5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	52
5.2 ข้อเสนอแนะ	54
5.3 ข้อจำกัดการวิจัย	55
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	55
บรรณานุกรม	56
ภาคผนวกที่ 1 ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน	60
ภาคผนวกที่ 2 แบบสอบถามสำหรับเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ	65
ภาคผนวกที่ 3 แบบสอบถามสำหรับคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)	71
ภาคผนวกที่ 4 แบบสอบถามสำหรับผู้ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน	75
ประวัติผู้เขียน	82

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	33
ตารางที่ 4.2 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	29
ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	31
ตารางที่ 4.4 การจัดสรรค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	32
ตารางที่ 4.5 ภาระหนี้สิน ณ ปัจจุบัน	33
ตารางที่ 4.6 แหล่งเงินกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพ	34
ตารางที่ 4.7 ช่วงของการเข้าร่วมครั้งแรก และจำนวนครั้งของการกู้ยืมเงินของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	36
ตารางที่ 4.8 ระดับรายได้ของครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	37
ตารางที่ 4.9 วัตถุประสงค์การยืมเงินและจัดสรรในการประกอบอาชีพ	38
ตารางที่ 4.10 ความสามารถในการชำระเงินยืมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.)	38
ตารางที่ 4.11 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	40
ตารางที่ 4.12 ผลที่เกิดกับชุมชนอันเนื่องจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	41
ตารางที่ 4.13 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ	47
ตารางที่ 4.14 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวิจัย

กรมการพัฒนาชุมชน (2551) ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 รัฐบาลมีนโยบายกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ภูมิภาค โดยมีเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาคความยากจน และยกระดับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) และจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช. 2 ค) ปี 2533 ปรากฏว่ามีหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 (ล้าหลัง) จำนวน 11,608 หมู่บ้าน ซึ่งรัฐบาลจะต้องเร่งรัดพัฒนาเพื่อยกระดับรายได้ และพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงได้มีมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2536 ให้กระทรวงมหาดไทยได้ดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กช.คจ.) โดยการขับเคลื่อนโครงการนั้นกรมการพัฒนาชุมชนสังกัดกระทรวงมหาดไทยรับมอบหมายหน้าที่ในการดำเนินงานเพื่อตอบสนองนโยบายรัฐบาลในการกระจายรายได้ไปสู่พื้นที่ต่างๆ

รูปแบบการดำเนินงานคือทำการสนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนยากจนเป้าหมายหมู่บ้านละ 280,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ยมอบอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้านเป้าหมาย คือ คณะกรรมการกองทุน (กช.คจ.) เป็นผู้บริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนคงอยู่ในหมู่บ้านตลอดไป โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้สนับสนุน ตรวจสอบ ติดตามการดำเนินงานกองทุน (กช.คจ.) ให้มีประสิทธิภาพ

ผลการดำเนินงานโครงการ กรมการพัฒนาชุมชนได้ดำเนินงานโครงการ (กช.คจ.) ระยะที่ 1 ระหว่างปี 2536 – 2539 และขยายถึงปี 2540 หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กช.คจ.) ระยะที่ 1 คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 ตามข้อมูล กชช.2 ค. ปี 2533 จำนวน 11,608 หมู่บ้าน โครงการ (กช.คจ.) ระยะที่ 1 ประสบผล สำเร็จเป็นที่น่าพอใจสามารถดำเนินงานได้จริงตามเป้าหมาย 11,608 หมู่บ้าน และทำให้เกิดการดำเนินงาน ระยะที่ 2 โดยมีหมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กช.คจ.) ระยะที่ 2 คือ หมู่บ้านที่มีครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.ปี 2539 (ต่ำกว่า 15,000 บาท/คน/ปี) ตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป จำนวน 28,038 หมู่บ้าน ซึ่งสามารถดำเนินงานได้จริงทั้งสิ้น 17,626 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 2 ระยะ ดำเนินการได้จำนวน 29,234 หมู่บ้าน เงินทุนรวม ทั้งสิ้น จำนวน 8,263.46 ล้านบาท ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย จำนวน 2,443,111 ครัวเรือน ครัวเรือนยากจนเป้าหมายได้รับเงินยืมแล้ว จำนวน 1,811,744 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 74.16 มีครัวเรือนยากจนเป้าหมายมีรายได้ผ่านเกณฑ์ จำนวน 873,514 ครัวเรือน (ผ่าน 15,000 บาท/คน/ปี) คิดเป็นร้อยละ 48.21 จากจำนวนครัวเรือนที่ได้รับเงินยืม

ผู้ร่วมโครงการทั่วประเทศกู้ยืมเงินจากโครงการเพื่อไปเป็นเงินทุนส่วนใหญ่จะนำไปใช้ประกอบอาชีพด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านการเกษตรร้อยละ 63 อาชีพค้าขายร้อยละ 16 อาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือนร้อยละ 6 อาชีพด้านช่างร้อยละ 5 และอาชีพอื่นๆ ร้อยละ 10

อย่างไรก็ตามโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนประสบปัญหาในการดำเนินงาน เช่น ปัญหาเงินทุนน้อย ส่งผลให้ครัวเรือนเป้าหมายได้รับเงินยืมล่าช้าและไม่ทั่วถึงในกรณีของหมู่บ้านที่มีครัวเรือนเป้าหมายจำนวนมาก (ข้อมูล ณ ปี 2551 มีครัวเรือนยากจนเป้าหมายที่ยังไม่ได้รับเงินยืมจากโครงการฯ คิดเป็นร้อยละ 25.84) ปัญหาทางด้านภัยธรรมชาติทำให้ครัวเรือนไม่สามารถคืนเงินยืมได้ตามกำหนดต้องขอผ่อนผัน การชำระคืนและยังส่งผลให้ครัวเรือนที่รอยืมในรอบต่อไปได้รับเงินยืมล่าช้าและไม่ทั่วถึง ปัญหาครัวเรือนยากจนเป้าหมาย (บางครัวเรือน) นำเงินยืมไปใช้จ่ายไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (กข.คจ.) แต่นำไปใช้อย่างอื่นส่งผลให้ไม่สามารถชำระคืนเงินยืมได้ตามกำหนด และปัญหาการทุจริตเงินทุนตามโครงการของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องบางส่วน เป็นต้น

การศึกษาผลการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นหมู่บ้าน กข.คจ. ดีเด่นประจำจังหวัดลพบุรี มีขึ้นเพื่อตอบคำถามว่า พัฒนาการของโครงการเป็นอย่างไร วิธีการดำเนินงานอย่างไร โครงการนี้ประสบความสำเร็จหรือไม่ เกิดปัญหาอุปสรรคการดำเนินโครงการอย่างไรบ้าง ซึ่งผลการศึกษาจะเป็นประโยชน์แก่กรมการพัฒนาชุมชนสังกัดกระทรวงมหาดไทยและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ ดังนี้

- 1) เพื่อศึกษาลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี
- 2) เพื่อศึกษาผลการดำเนินงานและพัฒนารูปแบบของโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.)
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาค่าความยากจน

4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) กลุ่มตัวอย่าง บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา กลุ่มตัวอย่าง และระยะเวลาการเก็บข้อมูล ไว้ดังนี้

1) พื้นที่ศึกษา คือหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่เข้าร่วมโครงการ (กข.คจ.) จากจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในโครงการทั้งสิ้น 29,234 หมู่บ้าน

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 53 ราย

3) การเก็บข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นตัวแทนหลัก อันได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) จำนวน 1 ราย คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ราย

4) ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการ (กข.คจ.) ผู้วิจัยจะทำการศึกษาข้อมูลจาก 3 ส่วน คือ ส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และส่วน of เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

5) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนธันวาคม พ.ศ. 2551 – กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดังนี้

1) กรมการพัฒนาชุมชน และกลุ่มโครงการ (กข.คจ.) ที่จะนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) ให้มีประสิทธิภาพในการจัดสรร และบริหารเงินโครงการให้เหมาะสม

2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นตัวอย่างประกอบการพัฒนาโครงการอื่นๆ ที่มีลักษณะแนวทางปฏิบัติที่คล้ายคลึงกันกับโครงการ (กข.คจ.) เช่น โครงการหมู่บ้านละล้าน โครงการกลุ่มออมทรัพย์

บทที่ 2

การตรวจสอบเอกสาร

ในการตรวจสอบเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเรื่องผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านต่างๆ (1) โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) (2) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ และ (3) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

กรมการพัฒนาชุมชน (2551) ในช่วงพุทธศักราช 2533 พบว่า ปัญหาคความยากจนของประชาชนในชนบทไทยมีจำนวนมาก โดยผลจากการสำรวจรายได้ของครัวเรือนทั่วประเทศของสำนักงานสถิติแห่งชาติ และสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย พบว่า คนจน (มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจน) ได้เพิ่มขึ้นค่อนข้างมากในเขตชนบท และจากข้อมูลพื้นฐานระดับหมู่บ้าน (กชช.2ค.) ยังบ่งบอกว่ามีหมู่บ้านล้าหลัง หรือหมู่บ้านเร่งรัดพัฒนาอันดับ 1 อยู่จำนวน 11,608 หมู่บ้าน กระทรวงมหาดไทยจึงได้กำหนดดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนขึ้น โดยคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2536 ให้กระทรวงมหาดไทยดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 (ปี 2536-2540) จำนวน 11,608 หมู่บ้าน โดยมอบให้กรมการพัฒนาชุมชนเป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ เพื่อตอบสนองนโยบายการกระจายรายได้และความเจริญไปสู่ส่วนภูมิภาค ผลการดำเนินงานระยะที่ 1 ประสบความสำเร็จระดับหนึ่ง คนยากจนได้มีโอกาสสร้างอาชีพ สร้างรายได้ และสามารถบริหารจัดการกองทุนให้มีประสิทธิภาพได้ด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่าเป็นการดำเนินงานกองทุนชุมชนของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม จำนวนคนยากจนยังกระจายตัวอยู่ในหมู่บ้านชนบทอีกจำนวนมาก คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติเมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2540 เห็นชอบในหลักการโครงการ (กข.คจ.) ระยะที่ 2 (ปี 2540-2545) จำนวน 28,038 หมู่บ้าน โดยดำเนินการในหมู่บ้านที่มีครัวเรือนยากจนมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 15,000 บาท/คน/ปี ตามข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2539 เพื่อขยายการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกหมู่บ้านที่ยังไม่ได้ดำเนินการในระยะที่ 1

เป้าหมาย

ดำเนินการใน 75 จังหวัด กำหนดเป้าหมาย จำนวนทั้งสิ้น 39,646 หมู่บ้าน ดังนี้

1) หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กข.คจ.) ได้แก่

1.1) หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กข.คจ.) ระยะที่ 1 คือ หมู่บ้านเร่งรัดพัฒนา

อันดับ 1 ตามข้อมูล กชช.2 ค. ปี 2533 จำนวน 11,608 หมู่บ้าน

1.2) หมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กช.คจ.) ระยะที่ 2 คือ หมู่บ้านที่มีครัวเรือนมีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.ปี 2539 (ต่ำกว่า 15,000 บาท/คน/ปี) ตั้งแต่ร้อยละ 30 ขึ้นไป จำนวน 28,038 หมู่บ้าน

2) ครัวเรือนเป้าหมาย คือ ครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายโครงการ (กช.คจ.) ที่มีรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. ในปีที่ได้รับงบประมาณดำเนินการและครัวเรือนในลักษณะเดียวกันในปีต่อไป

ระยะที่ 1 จำนวน 11,608 หมู่บ้าน แยกเป็น

ปี	จำนวน	หมู่บ้าน
ปี 2536	1,000	หมู่บ้าน
ปี 2537	1,335	หมู่บ้าน
ปี 2538	3,100	หมู่บ้าน
ปี 2539	4,500	หมู่บ้าน
ปี 2540	1,673	หมู่บ้าน

ระยะที่ 2 จำนวน 17,626 หมู่บ้าน แยกเป็น

ปี	จำนวน	หมู่บ้าน
ปี 2541	878	หมู่บ้าน
ปี 2542	4,536	หมู่บ้าน
ปี 2543	1,612	หมู่บ้าน
ปี 2544	10,600	หมู่บ้าน

รวมทั้งสิ้น 2 ระยะ ดำเนินการได้จำนวน 29,234 หมู่บ้าน

หมู่บ้านเป้าหมายที่ได้รับการอนุมัติเงินกู้ยืมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

จำแนกตามเขตพื้นที่

เขตพื้นที่	จำนวน หมู่บ้าน
เขต 1	1,209
เขต 2	1,422
เขต 3	4,801
เขต 4	3,827
เขต 5	2,591
เขต 6	2,567
เขต 7	890
เขต 8	1,584

เขต 9	1,485
เขต 10	303
เขต 11	6,321
เขต 12	2,234
รวม	29,234

สำหรับโครงการ (กข.คจ.) ณ ปัจจุบัน ได้มีการหยุดแจกจ่ายงบประมาณลงสู่หมู่บ้าน ตั้งแต่ ปี 2545 โดยหลังจากได้มีการแจกจ่ายเงินงบประมาณ โครงการ (กข.คจ.) เจ้าหน้าที่ของ ภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการรับผิดชอบโครงการก็จะทำการติดตามดูแลโครงการ ซึ่งแต่ละหมู่บ้านที่ ได้รับเงินโครงการไปจะทำการดำเนินงานแจกจ่ายเงินตามลักษณะและข้อกำหนดที่ตั้งไว้

หลักการในการดำเนินงาน

1) สนับสนุนเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพแก่ครัวเรือนยากจนเป้าหมายหมู่บ้านละ 280,000 บาท โดยไม่มีดอกเบี้ย

2) การมอบอำนาจและหน้าที่ ความรับผิดชอบให้องค์กรประชาชนในหมู่บ้าน เป้าหมาย คือ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นผู้บริหารจัดการเงินทุนให้หมุนเวียนคงอยู่ใน หมู่บ้านตลอดไป โดยมีเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชนเป็นผู้สนับสนุน ตรวจสอบ ติดตามการ ดำเนินงานกองทุน (กข.คจ.)ให้มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

เพื่อกระจายโอกาสให้คนยากจนระดับครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายมีเงินทุนในการ ประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์ความจำเป็น พื้นฐาน (จปฐ.)

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

เพื่อการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นไปได้ด้วยดีมีรูปแบบการ ดำเนินงานที่เหมาะสม และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ภาครัฐได้ตั้งไว้

กรมการพัฒนาชุมชน (2536) ได้ทำการออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการการแก้ไข ปัญหาความยากจน โดยแบ่งเป็น 4 หมวดได้แก่ หมวด 1 ข้อความทั่วไป หมวด 2 การรับเงิน การ จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำส่งเงินของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนของ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) หมวด 3 การขอยืมเงินและการจ่ายเงินยืม และ หมวด 4 การบัญชี รายละเอียด (ดูรายละเอียดดังภาคผนวกที่ 1)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ

2.2.1 แนวคิดในการประเมินโครงการ

การประเมินผลนอกจากจะหมายถึง การประเมินสภาพแวดล้อม การประเมินปัจจัยนำเข้า การประเมินกระบวนการ การประเมินผลลัพธ์ และผลกระทบ ยังเป็นการนำระเบียบวิธีการวิจัยทางสังคม และพฤติกรรมศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานวิจัยประเมินผลอีกด้วย (ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529) การวิจัยประเมินผลได้อาศัยรูปแบบการวิจัย วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล และเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลจากหลักวิจัยทางสังคมและพฤติกรรมศาสตร์ เพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงที่สืบเนื่องมาจากนโยบาย แผนงาน โครงการ ว่ามีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลต่อกันหรือไม่ แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์ หรือไม่เพียงใดและระดับใด

สมพร แสงชัย (2520) กล่าวว่า การประเมินผลโครงการ เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในทุกขั้นตอนของการบริหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการประเมินพลังจากที่ได้เริ่มมีการปฏิบัติงานตามโครงการแล้ว โดยมีรูปแบบการประเมินผลโครงการ ดังนี้

- 1) ประเมินเฉพาะวัตถุประสงค์ของโครงการ เพื่อดูว่าการปฏิบัติงานตามโครงการนั้นจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด
- 2) ประเมินเป็นระบบทั้งส่วนนำเข้า ได้แก่ คน เงิน วัสดุ กระบวนการเปลี่ยนแปลง เช่น ระบบบริหารต่าง ๆ และผลที่ได้ออกมา ตลอดจนผลกระทบที่เกิดจากโครงการนั้น

ในการประเมินโครงการนั้นมีหลักในการประเมิน ซึ่ง (ไพศาล หวังพานิช, 2533) ได้สรุปไว้ ดังนี้

- 1) การประเมินอย่างถูกต้อง ต้องอาศัยองค์ประกอบหลักต่อไปนี้
 - 1.1) วัตถุประสงค์ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะประเมินสิ่งใดเพื่ออะไร
 - 1.2) ตัวชี้วัด คือ สามารถกำหนดคุณลักษณะต่าง ๆ ที่เป็นตัวบ่งชี้บอกถึงคุณภาพหรือคุณค่าของสิ่งที่จะประเมิน ตัวบ่งชี้ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้
 - 1.3) ข้อมูลเป็นคำวัดที่ใช้บรรยายหรือบอกปริมาณของคุณลักษณะที่กำหนดขึ้น
 - 1.4) เกณฑ์ กำหนดให้เป็นตัวเปรียบเทียบในการตัดสินใจ ระดับของสิ่งที่จะประเมินจะต้องชัดเจน ยุติธรรมและครบถ้วน
 - 1.5) ดุลยพินิจ เป็นการใช้ดุลยพินิจเพื่อพิจารณาระดับคุณค่าของคุณลักษณะของสิ่งที่จะประเมินเมื่อนำข้อมูลที่ได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 2) การประเมินอย่างเชื่อถือได้ ผลการประเมินจะเชื่อถือได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งได้จากเครื่องมือและวิธีการเก็บข้อมูลที่มีคุณภาพ

3) ประเมินอย่างยุติธรรม การประเมินที่ดีจะต้องเริ่มต้นด้วยใจที่เป็น กลางไม่ควรมีอคติหรือความประทับใจเกี่ยวกับสิ่งที่ประเมิน มีอิสระในความคิด การประเมินโดยปราศจากอิทธิพลหรือข้อบังคับใด ๆ อันก่อให้เกิดการบิดเบือนจากความถูกต้องเป็นจริง

2.2.2 จุดมุ่งหมายของการประเมินโครงการ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2541) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผลเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลอย่างมีวัตถุประสงค์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับจิตวิสัยของผู้ประเมินเพียงอย่างเดียว ในการจัดเก็บข้อมูลมีการใช้เครื่องมือซึ่งส่วนมากต้องพัฒนาขึ้นมาโดยเฉพาะ เพื่อใช้เป็นตัวบ่งชี้เชิงประจักษ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน การวิจัยประเมินโครงการจึงเป็นกิจกรรมที่ต้องใช้เวลามากกว่าการประเมินจิตวิสัยที่อาศัยเพียงแต่ความคิดเห็นหรือความรู้ของผู้ประเมินเท่านั้น ดังนั้นจุดประสงค์ของการวิจัยประเมินผล จึงทำขึ้นเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากโครงการกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการและการปรับปรุงโครงการในอนาคต

วัลลภ กันทรพัญ์ (2541) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการวิจัยประเมินผลว่า เพื่อทราบถึงปัญหาหรือการพัฒนาเป็นการวิจัยเพื่อหาข้อสรุปว่างานที่ดำเนินไปเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาให้ได้ผลสมดังจุดประสงค์หรือความมุ่งหมายเพียงใดต้องแก้ไขปรับปรุงวิธีการอย่างไรหรือควรจะทำอย่างไรต่อไป

2.2.3 ประโยชน์ของการประเมินโครงการ

วีระพล สุวรรณนันต์ (2531) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของผลการประเมินไว้ ดังนี้

- 1) ช่วยทำให้ทราบว่า ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินโครงการ มีความพร้อมและเหมาะสมเพียงใด เพื่อนำผลไปใช้ปรับปรุงสิ่งที่ยังบกพร่องก่อนที่จะเริ่มโครงการ
- 2) ทำให้ทราบข้อบกพร่องในการดำเนินงานแต่ละขั้นตอน เพื่อช่วยในการตัดสินใจปรับปรุง และเปลี่ยนแปลงขั้นตอนการดำเนินงานในส่วนที่ยังบกพร่องอยู่ในช่วงโครงการนั้นกำลังดำเนินการ
- 3) ทำให้ทราบว่าโครงการนั้นบรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ เพื่อนำผลไปใช้ในการตัดสินใจว่า ควรจะล้มเลิกโครงการหรือดำเนินโครงการนั้นอีกต่อไป
- 4) ช่วยกระตุ้นให้มีการเร่งรัดปรับปรุงวิธีดำเนินงาน
- 5) ช่วยควบคุมการดำเนินงานให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นการลดความสูญเปล่าในการใช้ทรัพยากร
- 6) เพื่อให้เป็นแนวทางในการกำหนดวิธีดำเนินงานในครั้งต่อไป

หากจะพิจารณาการประเมินผลโครงการโดยส่วนรวม ตั้งแต่เริ่มต้นโครงการจนเสร็จสิ้นโครงการ จึงเป็นการจัดทำเพื่อตรวจสอบระดับความสำเร็จของโครงการ เพื่อว่าการตัดสินใจในกรณีต่อไปนี้จะเกิดขึ้นได้ (สุรพล กาญจนะจิตรา, 2527)

- 1) เพื่อที่จะดำเนินการหรือยุบโครงการ
- 2) หากเห็นว่าควรดำเนินการต่อ ก็เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานและกระบวนการทำงานของโครงการ
- 3) เพื่อเพิ่มหรือลดยุทธวิธี และเทคนิคเฉพาะของโครงการ
- 4) เพื่อที่จะสร้างโครงการที่คล้ายคลึงกันนั้นไปใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ
- 5) เพื่อจะแจกแจง จัดสรรทรัพยากรให้เหมาะสมระหว่างโครงการที่ต้องการทั้งหลาย
- 6) เพื่อที่จะยอมรับหรือปฏิเสธแนวทางหรือทฤษฎีที่โครงการนำมาใช้

2.2.4 ประเภทและรูปแบบการประเมินโครงการ

มีนักวิชาการประเมินผลแบ่งการประเมินผลออกเป็นหลายประเภท และประเภทการประเมินผลที่สำคัญมีดังนี้

ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ (2529) ได้กล่าวถึง การวิจัยประเมินผลเบื้องต้นและการวิจัยประเมินผลสรุปรวม ไว้ดังนี้

1) การวิจัยประเมินผลเบื้องต้น เป็นการประเมินผลความก้าวหน้าของนโยบาย แผนงาน โครงการ ในการมุ่งเข้าสู่วัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ขณะที่ดำเนินการอยู่ โดยตอบคำถาม

1.1) การดำเนินงานตามนโยบาย แผนงาน โครงการ เป็นไปตามแผนปฏิบัติการที่วางไว้ตั้งแต่ต้นหรือไม่

1.2) ทุกส่วนของนโยบาย แผนงาน โครงการ ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่

1.3) ถ้าบางส่วนของนโยบาย แผนงาน โครงการ หย่อนประสิทธิภาพจะดำเนินการแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2) การวิจัยประเมินผลสรุปรวม เป็นการประเมินสรุปผลเมื่อนโยบาย แผนงาน โครงการ ได้เสร็จสิ้นลง โดยตอบคำถาม

2.1) นโยบาย แผนงาน โครงการ บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

2.2) นโยบาย แผนงาน โครงการ ได้ก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่คาดหมายประการหรือไม่อย่างไร

2.3) นโยบาย แผนงาน โครงการ สามารถตอบสนองความต้องการทั้งหมดของสังคมได้หรือไม่เพียงใด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2540) ได้กล่าวถึงการวิจัยประเมินผลแบบเคทีแนนซ์ (Countenance Evaluation) แบ่งประเภทของการประเมินผลโครงการโดยอาศัยวงจรของโครงการเป็นเกณฑ์ในการแบ่งจำแนกการประเมินผลโครงการเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1) การประเมินก่อนการดำเนินงาน (Pre - Evaluation) เป็นการประเมินที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดและการเลือกทำโครงการ ซึ่งมักจะพิจารณาในเรื่องความเหมาะสมของการทำโครงการ และการวิเคราะห์ผลตอบแทนของโครงการ

2) การประเมินระหว่างการดำเนินการ (Implementation Evaluation) เป็นการประเมินที่เกิดขึ้นในระยะเวลาของการปฏิบัติงานโครงการ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่กำหนดหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างอันจะได้แก้ไขให้ทันทั่วถึง เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3) การประเมินหลังการดำเนินงาน (Post - Evaluation) เป็นการประเมินที่จัดทำขึ้นเมื่อการปฏิบัติงานโครงการได้เสร็จสิ้นลงแล้ว เพื่อตรวจสอบว่าการดำเนินงานโครงการสามารถบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใด มีผลพลอยได้อื่นๆนอกเหนือจากที่ได้ระบุไว้ในจุดมุ่งหมายบ้างหรือไม่ และสรุปผลรวมของการดำเนินงานโครงการ

การวิจัยประเมินผลแบบ ซีเอสอี – ยูซีแอลเอ (CSE - UCLA Evaluation) การวิจัยประเมินผลชนิดนี้ ครอบคลุมการวิจัยประเมินผลทั้งกระบวนการ เริ่มตั้งตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนการดำเนินงานจนกระทั่ง เสร็จสิ้นนโยบาย แผนงาน โครงการ (ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์, 2529) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1) มุ่งศึกษาเพื่อหาคำตอบว่า อะไรคือปัญหาที่ต้องแก้ไขความต้องการของประชาชน ความมุ่งหวังกับความเป็นจริงต่างกันอย่างไร

2) การศึกษาหาทางเลือกที่ดีที่สุดที่จะนำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าประสงค์ การพิจารณาความเป็นไปได้ทางทฤษฎีและปฏิบัติการวางแผนเพื่อพัฒนาเป็นนโยบายแผนงาน โครงการ

3) ศึกษาการดำเนินงาน ว่า เป็นไปตามกระบวนการวิธีปฏิบัติที่กำหนดไว้หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคใด อย่างไร แผนที่วางไว้มีข้อจำกัดใดที่ไม่สามารถปฏิบัติได้

4) ให้ความสนใจผลลัพธ์ว่าส่วนใดประสบผลสำเร็จมากหรือน้อยกว่าส่วนอื่นของโครงการ เพื่อตอบคำถามว่า ทำไมนโยบาย แผนงาน โครงการ บางส่วนจึงประสบผลสำเร็จ แต่ทำไมส่วนอื่นไม่สำเร็จ

5) เป็นการศึกษาประสิทธิผลหรือคุณค่าของนโยบาย แผนงาน โครงการ โดยส่วนรวมว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ ระดับใด

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

บุญธรรม คำแพทย์ (2542) ได้ศึกษา ผลกระทบของโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ (1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตเป็นรายตัวชี้วัดว่า หลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนแล้ว ครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตสูงขึ้นทุกตัวชี้วัดหรือไม่ (2) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตใน 8 หมวด และในภาพรวม โดยทำการเปรียบเทียบว่า ครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติหรือไม่ (3) เพื่อศึกษาว่าการเข้าร่วมแก้ไขปัญหาคความยากจน มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนหรือไม่

ผลการศึกษาพบว่า (1) ครัวเรือนตัวอย่างที่ศึกษา มีคุณภาพชีวิตหลังเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) สูงขึ้นไม่ทุกตัวชี้วัด โดยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจำนวน 20 ตัวชี้วัด จากการที่ศึกษาทั้งหมด 40 ตัวชี้วัด คุณภาพชีวิตที่สูงขึ้นดังกล่าวคือ คุณภาพชีวิตในด้านอาหาร สุขภาพอนามัย และการมีส่วนร่วม (2) หลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ครัวเรือนมีคุณภาพชีวิตในภาพรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ (3) โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ไม่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของครัวเรือน แต่บริการของรัฐที่ดำเนินการอยู่ก่อนโครงการนี้ ซึ่งเป็นตัวแปรปรวนร่วม มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตของครัวเรือนหลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้น ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ผู้วิจัยได้ตั้งไว้ทั้ง 3 สมมติฐาน อย่างไรก็ตามครัวเรือนมีรายได้เพิ่มจากการเข้าร่วมโครงการนี้

ศิริพร วุฒิ (2544) ได้ศึกษา ปัญหาและประสิทธิผลของการนํานโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและประสิทธิผลของการนํานโยบาย กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในวิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครอง ผู้กู้ยืมเงินกองทุนที่กำลังศึกษาอยู่ในวิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบสอบถาม แบบ

สัมภพณ์ และแบบสำรวจความพอเพียงของงบประมาณ โอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ปัญหาในการดำเนินงาน และผลกระทบต่าง ๆ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบไคสแควร์ การทดสอบที

ผลการวิจัยพบว่า (1) การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ ในวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ โดยภาพรวม สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลและเจตนารมณ์ของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผู้กู้ส่วนใหญ่ต้องการให้เพิ่มงบประมาณให้เพียงพอต่อความต้องการ และต้องการให้เพิ่มวงเงินที่กู้ให้อยู่ในขอบเขตที่กระทรวงกำหนด ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาอยู่ในระดับมาก (2) การเปรียบเทียบประสิทธิผลของการนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติในวิทยาลัยเทคนิคอุดรดิตต์ ของนักเรียนนักศึกษา พบว่า การจัดสรรเงินทุนไม่พอเพียงกับความต้องการของนักเรียนนักศึกษา ทั้งสองระดับ ความพอเพียงของเงินทุนในการใช้จ่ายตาม วัตถุประสงค์ พบว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการศึกษา ค่าเช่าที่พัก และค่าใช้จ่ายส่วนตัวของ นักเรียนนักศึกษา ทั้งสองระดับ ไม่พอเพียงตามวัตถุประสงค์ของนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ผลกระทบต่อนักเรียนนักศึกษา โดยรวม ในด้านการใช้จ่ายเงินกู้ ด้านการใช้คืนเงินกู้ และด้านการเรียน พบว่า ด้านการเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น สำหรับผู้ปกครองนักเรียนนักศึกษา มีความคิดเห็นว่าการนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา เป็นนโยบายที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ครอบครัวผู้มีรายได้น้อย และเป็นภาระลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว (3) นักเรียนนักศึกษา และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา โดยรวม พบว่า มีปัญหาเพียงเล็กน้อย

ทองใบ เชาวน์จินดา (2545) ได้ศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสมอภาคพัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการเสมอภาคพัฒนาชีวิตของจังหวัดเชียงราย ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ 4 ด้านคือ ด้านสถานะแวดล้อม ด้านปัจจัยเบื้องต้น ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิตของโครงการ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนผู้ได้รับทุนการศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนการศึกษาครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนที่ได้รับทุน คณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนการศึกษาระดับอำเภอเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ (1) ด้านสถานะแวดล้อม กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตาม

โครงการพัฒนาชีวิต ในภาพรวมในระดับเห็นด้วยโดยเห็นด้วยอย่างยิ่งเรื่อง การให้ทุนการศึกษาตามโครงการพัฒนาชีวิตช่วยบรรเทาความเดือดร้อนให้กับผู้ปกครองนักเรียน แต่ไม่แน่ใจว่าผู้ปกครองนักเรียนและคนในชุมชนพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและสนับสนุน เพื่อให้การให้ทุนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการ (2) ด้านปัจจัยเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการพัฒนาชีวิตในภาพรวมเห็นด้วยโดยมีความไม่แน่ใจว่า หน่วยงานทุกระดับมีงบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์สำหรับการดำเนินงานตามโครงการอย่างเพียงพอและหน่วยงานทุกระดับมีใสตทัศนูปกรณ์พร้อมเพื่อใช้เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจในการดำเนินงานแก่ผู้ปกครองนักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (3) ด้านกระบวนการ ครูแนะแนวหรือครูผู้รับผิดชอบนักเรียนทุนและคณะกรรมการผู้พิจารณาให้ทุนตามโครงการพัฒนาชีวิตมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโครงการพัฒนาชีวิตในภาพรวมเห็นด้วย โดยครูแนะแนวไม่เห็นด้วยว่า การพิจารณาจัดสรรจำนวนผู้รับทุนตามโครงการพัฒนาชีวิตเป็นไปตามจำนวนผู้ต้องการขอรับทุนและไม่แน่ใจว่าจำนวนเงินทุนการศึกษาที่นักเรียนได้รับเพียงพอกับค่าใช้จ่ายแต่ละภาคเรียน การพิจารณาจัดสรรจำนวนผู้รับทุนเป็นไปตามจำนวนผู้ต้องการขอรับทุนและการเบิกจ่ายเงินทุนการศึกษาให้กับผู้รับทุนเป็นไปตามกำหนด (4) ด้านผลผลิต กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการพัฒนาชีวิตในภาพรวมเห็นด้วย โดยนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนที่ได้รับทุนเห็นด้วยอย่างยิ่งว่าโครงการพัฒนาชีวิตทำให้นักเรียนมีความหวังในอนาคต สนองนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง

วัชระ ธรรมปัญญาสกุล (2546) ได้ศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดราชบุรี มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (2) เปรียบเทียบการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเมื่อจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัญหาในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดราชบุรี ตามตัวแปรที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมา จำนวน 784 คน ได้รับแบบสอบถามคืนทั้งหมด 784 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ผลการวิจัยพบว่า (1) การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดราชบุรี อยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาแยกเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ด้านบริหารจัดการอยู่ในระดับที่สูง (2) ด้านการมีส่วนร่วม และด้านผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยด้านอายุ อาชีพ รายได้ ตำแหน่งในกองทุน และประเภทกองทุนมีผลทำให้ความคิดเห็นของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง (3) เกี่ยวกับการดำเนินงานของกองทุนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับปัญหาการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านพบว่า มีปัญหาในระดับมากในทุกด้านที่สำคัญ คือ คณะกรรมการขาดความยุติธรรมในการพิจารณาเงินกู้ สมาชิกกองทุนชำระเงินกู้ไม่ตรงตามระยะเวลาที่กำหนด ระเบียบกองทุนไม่เอื้อความสะดวกต่อการดำเนินงาน และการดำเนินงานของกองทุนขาดความร่วมมือจากทุกฝ่าย

สมพงษ์ พิมพ์มาส (2546) ได้ศึกษา การติดตามผลโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาจังหวัดน่าน มีวัตถุประสงค์ เพื่อติดตามผลโครงการเงินกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาจังหวัดน่าน ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการพิจารณากองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาผู้ปกครองนักเรียนที่กู้ยืมเงินกองทุนและนักเรียนผู้กู้ยืมเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ปีการศึกษา 2542 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 1 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวน ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานตามนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2542 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อรายการ 2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานตามนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาใน โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2542

ผลการวิจัยพบว่า (1) ในภาพรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก มีระดับความคิดเห็นต่ำกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ในทุกด้าน ด้านที่มีความแตกต่างกันมากที่สุด คือ ด้านการทำสัญญา กู้ยืมเงิน ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง และ ขนาดใหญ่ (2) ระดับความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานตาม นโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาจังหวัดน่าน ปีการศึกษา 2542 พบว่า ด้านการประชาสัมพันธ์ในภาพรวม คือ ปัญหาการประสานงานและการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ไม่ทั่วถึง ต่อเนื่องและล่าช้า ด้านการจัดสรรกองทุน ในภาพรวมคือปัญหาการจัดเงินไม่เพียงพอกับสภาพเศรษฐกิจระดับ การศึกษาและความจำเป็นของผู้กู้ ด้านคุณสมบัติของผู้มีสิทธิกู้ยืมเงิน ควรมีการพิจารณาเพิ่มเติมในเรื่องผู้กู้ต้องไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดด้วย ด้านการทำสัญญาเงินกู้ในภาพรวม คือ ปัญหาการเขียนสัญญาไม่ถูกต้อง การทำสัญญาล่าช้า มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบบ่อย จึงควรมีการประชุม

ชี้แจงทำความเข้าใจกับผู้เกี่ยวข้องก่อนทำสัญญา ด้านการปลูกจิตสำนึกในภาพรวม ผู้ใช้เงินคิด วัตถุประสงค์ของกองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา จึงควรมีการกำหนดมาตรการควบคุม การใช้ จ่ายเงิน ปลูกจิตสำนึกในเรื่องการประหยัดการออมเงิน และมีการติดตามผลการใช้เงินของผู้กู้ อย่างต่อเนื่อง

สุรพันธ์ สุริยพันธุ์ (2546) ได้ศึกษา การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนา หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน : กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน ในด้านการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)โครงการ แก้ไขปัญหาความยากจน ด้านการมีส่วนร่วมของหัวหน้าครัวเรือนยากจน ที่ได้รับเงินยืม ด้านการ บริหารจัดการกองทุน โครงการแก้ปัญหาความยากจนของคณะกรรมการกองทุน ด้านบทบาทของ คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล จำแนกตามสภาพของกลุ่ม ตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้า ครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม และระดับการศึกษาของกลุ่มหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)โครงการแก้ไข ปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้านและคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับ ตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมในจังหวัดบุรีรัมย์ 23 แห่ง จำนวน 121,527 คน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน ได้มาจากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) โดยทำการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Sampling) สุ่มอำเภอ/กิ่งอำเภอ จำนวน 23 แห่ง ในจังหวัดบุรีรัมย์ โดยสุ่มมา 1 ใน 3 แล้วทำการสุ่มกลุ่มย่อย (Stratified Random Sampling) คือ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ ได้รับเงินยืมให้กระจายไปตาม อำเภอ/กิ่งอำเภอต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โดยแบบสอบถาม มี ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 1.465 ถึง 5.557 และมีค่าความเชื่อมั่น 0.9516 ส่วนแบบสัมภาษณ์เป็น แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งการใช้วิเคราะห์โดยวิธีอุปมาน ส่วนข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามใช้ การวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบ สมมติฐานโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และ เปรียบเทียบรายคู่ใช้วิธี ของเชฟเฟ่ (Scheffe' s Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่า (1) แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ปัญหาคความยากจนตามความเห็นของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมโดยภาพรวม พบว่า มีแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ปัญหาคความยากจน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน (2) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนประจำหมู่บ้าน คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล และหัวหน้าครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืมจำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ปัญหาคความยากจน โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทของคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน (3) การเปรียบเทียบความคิดเห็นของกลุ่มครัวเรือนยากจนที่ได้รับเงินยืม จำแนกตามระดับการศึกษา เกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ปัญหาคความยาก โดยภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน (4) ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ ได้แก่

เงินทุนในการประกอบอาชีพไม่เพียงพอกับความต้องการของหัวหน้าครัวเรือนยากจน คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ไม่มีค่าตอบแทนในการดำเนินงาน สำหรับปัญหาอุปสรรคเกี่ยวกับแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้าน โครงการแก้ปัญหาคความยากพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ตอบว่ามีปัญหาอุปสรรคในเรื่องของงบประมาณที่จัดสรรให้ไม่เพียงพอกับความ ต้องการ รองลงมาคือ ควรมีการทบทวนขั้นตอนการดำเนินงานเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงระเบียบหรือวิธีปฏิบัติ เช่น การรวมกองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนเข้าด้วยกัน และควรจัดทำบัญชีโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

สุนิมิต ชุ่มพงษ์ (2547) ได้ศึกษา การศึกษาปัจจัยและแนวทางการดำเนินงานของหมู่บ้าน (กข.คจ.) ดีเด่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานโครงการ แก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้าน (กข.คจ.) ดีเด่น ระดับจังหวัด และ (2) เพื่อกำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หมู่บ้านโครงการ (กข.คจ.)ทุกจังหวัดในเขตพื้นที่รับผิดชอบของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 จำนวน 6 จังหวัด 469 หมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง คือ หมู่บ้านโครงการ (กข.คจ.) ดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี 2544 จำนวน 6 จังหวัด ๆ ละ 1 หมู่บ้าน รวม 6 หมู่บ้าน เครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 รูปแบบยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ที่สร้างขึ้นภายหลังจากได้ผลสัมฤทธิ์จากการประเมินข้างต้นแล้ว และแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของหมู่บ้านตาม โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี 2544 เป็นเครื่องมือในการศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาจากแบบประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ของศูนย์ช่วยเหลือทางวิชาการพัฒนาชุมชนเขตที่ 6 และแบบสอบถามความคิดเห็นเพิ่มเติมของหมู่บ้านตาม โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ดีเด่นระดับจังหวัด ประจำปี 2544 และนำเสนอในลักษณะของการบรรยายคำ ร้อยละตามขอบเขตของการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า (1) ปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์การดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ที่สามารถนำไปใช้ในการประเมินได้ คือ ปัจจัยการเสนอโครงการและการอนุมัติเงินยืม ปัจจัยประสิทธิภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้าน ปัจจัยการจัดทำข้อมูลทะเบียนบัญชีและเอกสารที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยการยกระดับคุณภาพชีวิตของหมู่บ้านตามเกณฑ์ จปฐ. และปัจจัยความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นประโยชน์ต่อโครงการและหมู่บ้าน (2) สำหรับปัจจัยที่ส่งผลสัมฤทธิ์ต่อการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) ที่กลุ่มเป้าหมายต้องได้รับการพัฒนา คือ ปัจจัยประสิทธิภาพของครัวเรือนในการใช้เงินยืมเพื่อการประกอบอาชีพและการใช้คืนเงินยืม ปัจจัยการหมุนเวียนรอบยืมเงินและการให้ออกสครวเรือนเป้าหมายได้ยืมเงินอย่างทั่วถึง ปัจจัยการติดตาม สนับสนุน กำกับดูแลครัวเรือนยืมเงิน และการรายงานผลการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้าน ปัจจัยการมีรายได้เพิ่มของครัวเรือนตามเกณฑ์ จปฐ. ที่กำหนด (เฉลี่ยเกินกว่า 15,000 บาท/คน/ปี) ปัจจัยการสนับสนุนส่งเสริม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านและชุมชน และปัจจัยการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้าน/ชุมชน ที่สามารถขยายผลเป็นตัวอย่างให้กับหมู่บ้านต่าง ๆ (3) ผลการวิเคราะห์ปัจจัยพบว่า คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านยังไม่เข้าใจในการจัดทำป้ายหรือสมุดบันทึกของผู้ที่จะได้ยืมในรอบถัดไป การเป็นเครือข่ายหมู่บ้าน (กข.คจ.)ระดับตำบล/อำเภอ และการติดตามเป็นประจำสม่ำเสมอ ประชุมทุกเดือน และยังต้องได้รับการช่วยเหลือ ในด้านการรับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างใกล้ชิด สำหรับครัวเรือนยากจนยังไม่เข้าใจในการเลือกประกอบอาชีพเสริม และการทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นตามเกณฑ์ จปฐ.

ที่กำหนด (เฉลี่ยเกินกว่า 15,000 บาท/คน/ปี) (4) ดังนั้นเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการติดตามการดำเนินงานอย่างใกล้ชิด และติดตามการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามโครงการ ตลอดจนให้คำแนะนำในการประกอบอาชีพเสริมแก่ครัวเรือนยากจนเป้าหมาย เพื่อให้สามารถนำเงินยืมไปลงทุนได้อย่างเหมาะสม สามารถสร้างรายได้ และยกระดับคุณภาพชีวิตให้พ้นจากความยากจนตามเกณฑ์ จปฐ. ที่กำหนดรูปแบบที่เหมาะสมในการพัฒนาการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) (5) รูปแบบที่ทำให้หมู่บ้านโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) มีการเตรียมความพร้อมแก่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และประชาชนให้เข้าใจถึงความเป็มาของโครงการ วัตถุประสงค์โครงการ เงื่อนไขหลักเกณฑ์ และวิธีดำเนินโครงการที่ชัดเจน มีการพัฒนาศักยภาพและสร้างกระบวนการเรียนรู้กันและกัน การใช้ข้อมูลสารสนเทศ เทคโนโลยีที่เหมาะสม ภูมิปัญญา เทคนิควิชาการใหม่ ๆ ในการบริหารจัดการกองทุนที่มีประสิทธิภาพ และประชาชนทั่วไปสามารถบริหาร จัดการทรัพยากร การประยุกต์ใช้วัฒนธรรม ประเพณี ในการเลือกประกอบอาชีพที่เหมาะสมสามารถแก้ไขปัญหาคที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเองและเป็นตัวอย่างแก่หมู่บ้านอื่นได้

ศรีนวล แก้วเหมือน (2548) ได้ศึกษา การประเมินผลการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าในจังหวัดภูเก็ต มีวัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลการดำเนินงานโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าจังหวัดภูเก็ต รวม 5 ด้าน คือ บริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลลัพธ์ (Product) และผลกระทบ (Outcome)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จะทำการประเมินจากเอกสาร ระเบียบรายงานที่มีอยู่ในระบบปกติ ร่วมกับการสัมภาษณ์ สอบถาม และการสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 กลุ่ม คือ ผู้บริหาร และหัวหน้างานที่เกี่ยวข้องจำนวน 17 คน ผู้ให้บริการจำนวน 113 คน ผู้รับบริการทั้งแบบมี ท และไม่มี ท จำนวน 414 คน ประชากรระดับครัวเรือน จำนวน 106 ครัวเรือน และผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 7 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสำรวจครัวเรือน และแบบบันทึกข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือนกรกฎาคม – สิงหาคม 2548 ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา และข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์ด้วย สถิติ ร้อยละ สัดส่วน อัตราส่วน ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ด้านบริบท ผู้รับบริการและผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นด้วยกับนโยบาย และข้อกำหนด ให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า อยู่ในระดับมาก (2) ด้านปัจจัยนำเข้า ผู้ให้บริการและ

ผู้รับบริการมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบาย ข้อกำหนด ของโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าอยู่ในเกณฑ์ดี งบประมาณเหมาะสมจ่ายรายหัวไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายต่อหัวประชากร งบประมาณที่กันไว้ตามจ่ายยังไม่เพียงพอ มีหนี้ค้างชำระจากการเรียกเก็บเป็นจำนวนมาก สถานพยาบาลส่วนใหญ่ขาดแคลนบุคลากร แต่มีทรัพยากรในการปฏิบัติงาน เช่น ยาและเวชภัณฑ์ที่ไม่ใช่ยา มีความพอเพียงอยู่ในระดับมาก (3) ด้านกระบวนการ มีการปรับกระบวนการทำงาน โครงสร้างของหน่วยงานทุกระดับ เพื่อรองรับการดำเนินงานตามนโยบายในโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า จังหวัดภูเก็ตมีการจัดสรรงบประมาณแบบ Exclusive Capitation โดยจัดสรรตามผลงาน ในรูปของคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้าระดับจังหวัด ทุกศูนย์สุขภาพชุมชนมีการดำเนินงานในด้านบริหาร บริการ ทั้งในด้านส่งเสริมควบคุม ป้องกัน และรักษาพยาบาล ในการดำเนินงาน ผู้ปฏิบัติงานยังมีปัญหาอยู่ในระดับมาก (4) ด้านผลผลิต ประชาชนในจังหวัดภูเก็ต ที่มาขึ้นทะเบียนบัตรประกันสุขภาพถ้วนหน้า คิดเป็นผู้รับบริการร้อยละ 95.3 เข้าถึงบริการโดยสะดวก การใช้สิทธิเมื่อเจ็บป่วย ร้อยละ 67.8 ใช้สิทธิโครงการ 30 บาท จำนวนผู้รับบริการผู้ป่วยนอกเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.33 จากปีงบประมาณ 2546 และผู้ป่วยในเพิ่มขึ้นร้อยละ 1.87 สถานบริการมีการพัฒนาคุณภาพบริการเพื่อให้ผ่านมาตรฐานของ Hospital Accreditation และให้บริการอย่างมีคุณภาพ ผู้รับบริการมีความคิดเห็นต่อการบริการตามลักษณะของระบบบริการเวชศาสตร์ครอบครัวอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อการบริการอยู่ในระดับปานกลาง ต้นทุนการดำเนินการ ต้นทุนต่อหน่วยของโรงพยาบาลเพิ่มขึ้น สถานพยาบาลมีการรับผู้ป่วยไว้เป็นผู้ป่วยในเพิ่มขึ้น วันนอนต่อรายเท่าเดิม การส่งต่อผู้ป่วยเพิ่มขึ้น เมื่อเจ็บป่วยจะเลือกไปรับบริการที่โรงพยาบาลประจำจังหวัดซึ่งเป็นโรงพยาบาลทั่วไปสูงที่สุดร้อยละ 80.90 เพราะแพทย์ผู้ให้การรักษาเก่งมีความชำนาญ (5) ด้านผลกระทบ ผู้ให้บริการมีความเห็นว่า ระบบบริหาร การบริการ ภาระงาน ในการปฏิบัติงาน ยังมีปัญหา อยู่ในระดับมาก ประชาชนได้รับผลประโยชน์จากโครงการอยู่ในระดับปานกลาง สถานการณ์การเงินในภาพรวมของจังหวัดภูเก็ต อยู่ในเกณฑ์ปกติ ยังขาดแคลนบุคลากร ประชาชนยังอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เอื้อต่อสุขภาพและมีพฤติกรรมด้านสุขภาพไม่ถูกสุขลักษณะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย ควรกำหนดนโยบาย แนวทางปฏิบัติของโครงการให้ชัดเจน สร้างความเข้าใจให้ตรงกัน ทั้งผู้กำหนดนโยบาย ผู้รับนโยบาย และผู้ปฏิบัติตามนโยบายมีการจัดสรรงบประมาณตามภาระงาน ความจำเป็น และความต้องการของแต่ละพื้นที่ มีแนวทางแก้ไขปัญหาด้านงบประมาณที่เกิดจากการส่งต่อข้ามจังหวัด มีการประชาสัมพันธ์โครงการ ให้ประชาชน รับรู้ และตระหนักถึงสิทธิประโยชน์ ผ่านทางสื่อมวลชนอย่างต่อเนื่อง มีการสนับสนุนบุคลากรให้เพียงพอกับภาระงานและสัดส่วนของประชากรที่รับผิดชอบ และมีการกระจายบุคลากรอย่างเหมาะสม ควรมีการทบทวนสิทธิประโยชน์ให้ครอบคลุมและปรับ

ข้อกำหนด หลักการบางประเด็นที่เป็นปัญหาและอุปสรรคของผู้รับบริการ ควรมีการจัดทำแผนการปฏิบัติงานให้ชัดเจนทั้งแผนการบริหารงบประมาณ การบริหารบุคลากร แผนการรักษาพยาบาล ส่งเสริมควบคุมป้องกันโรค มีการสร้างขวัญและกำลังใจ จัดสวัสดิการค่าตอบแทนพิเศษให้กับผู้ปฏิบัติงาน และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นหุ้นส่วนและเจ้าของร่วมกัน เพื่อความยั่งยืนของโครงการ

วิชา อินทร์จันทร์ (2549) ได้ศึกษา การประเมินผลการดำเนินงานโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อประเมินผลการดำเนินงาน โครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัด ราชบุรี ในด้านการบริการ ด้านการให้สินเชื่อ และด้านการพัฒนา (2) เพื่อประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชน ด้านการพึ่งพาตนเอง ด้านการเงินและรายได้ และด้านความเป็นอยู่ที่ดี (3) เพื่อศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โครงการธนาคารประชาชน ในด้านการบริการ ด้านการให้สินเชื่อ และด้านการพัฒนา ตามความคิดเห็นของสมาชิกและผู้บริหารธนาคารออมสิน และ (4) เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ การพัฒนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกของโครงการธนาคารประชาชน จำนวน 180 คน ผู้บริหารธนาคารออมสิน จำนวน 3 คน และผู้ร่วม สนทนากลุ่มย่อย จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 190 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ฉบับ ได้แก่ (1) แบบสอบถามสมาชิก (2) แบบ สัมภาษณ์ผู้บริหาร (3) แบบตรวจสอบรายการ (Check List) เอกสาร เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการธนาคารประชาชน และ (4) แบบคำถาม ปลายเปิดสำหรับการสนทนากลุ่มย่อย (Focus Group) สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการประเมินโครงการธนาคารประชาชนของ ธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ในด้านการบริการ ด้านการให้สินเชื่อ และด้านการพัฒนา สมาชิกเห็นว่าคุณภาพการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารธนาคารออมสินเห็นว่าคุณภาพการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้บริหารธนาคารออมสินและสมาชิกโดยรวม พบว่ามีความ สอดคล้องกันทั้ง 3 ด้าน (2) การประเมินคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง (3) ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน โครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัด ราชบุรี สมาชิกเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ผู้บริหารธนาคารออมสินเห็นว่ามีปัญหาและอุปสรรคโดยรวม ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาความสอดคล้องของความคิดเห็นของผู้บริหารธนาคารออมสินและสมาชิก โดยรวม พบว่า มีความสอดคล้อง กันทั้ง 3 ด้าน และ

(4) ยุทธศาสตร์การพัฒนาโครงการธนาคารประชาชน ของธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี พบว่า ด้านการบริการ ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการปรับปรุง เช่น จัดช่วงเวลาการให้บริการ โดยแยกลูกค้าทั่วไปกับลูกค้ากองทุนหมู่บ้านออกจากกัน ออก บริการนอกสถานที่ หากที่จอดรถให้ลูกค้าบริเวณใกล้เคียงจัดทำกร ประชาสัมพันธ์ จัดเจ้าหน้าที่ดูแลการให้บริการปรับปรุง ด้านหลังเป็นที่จอดรถ โดยแบ่งทางเข้าจากด้านหน้าของอาคาร และ ปรับปรุงภายในอาคารให้สวยงาม คูโปรงใส ลดพื้นที่ทำงานของ พนักงานแล้วเพิ่มพื้นที่ให้บริการ

ยุทธศาสตร์การดำรงรักษา เช่น ให้บริการทุกคนเหมือนญาติสนิทของตนเอง ช่วยเหลือให้รวดเร็ว ยุติธรรม ปลูกจิตสำนึกพนักงานให้มีคุณธรรม จริยธรรม และสังขธรรม ในอาชีพ หัวหน้าหน่วยงานต้องมีคุณธรรม โปร่งใส ความซื่อสัตย์ควรกำหนดให้เป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาความดี ความชอบ ธนาคารและผู้บริหารต้องให้รางวัล ให้เกียรติ ประกาศ เกียรติคุณ และถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเลื่อนขั้นตำแหน่ง ด้านการให้สินเชื่อ ยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการปรับปรุง เช่น จัดตั้ง สำนักงานค้าประกันคนจน จัดตั้งกองทุนประกันความเสี่ยง ให้ รางวัลลูกค้าที่มีวินัยชำระหนี้ตรงเวลา สม่าเสมอ จัด เจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำชี้แจง จัดทำเอกสารตัวอย่างให้ชัดเจน ยุทธศาสตร์การดำรงรักษา เช่น การออมทรัพย์จากผลกำไร คัดเลือก ส่งเสริม หนึ่งลูกค้าหนึ่งอาชีพ และประชาสัมพันธ์ ส่งเสริมบุตร หลานลูกค้าที่ประสบความสำเร็จ โดยให้ทุนการศึกษา วางแผนการ ทำธุรกิจมาประกอบการคู่ และจัดตั้งกลุ่มอาชีพและขึ้นทะเบียน ผลิตภัณฑ์กับหน่วยงานของรัฐ และด้านการพัฒนา ยุทธศาสตร์ เกี่ยวกับการปรับปรุง เช่นรัฐบาลต้องโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้ เข้าถึงระดับรากหญ้า อบรมส่งเสริมอาชีพเดิมโดยการต่อยอดขึ้นไป สมาชิกต้องตั้งใจ มีความจริงใจและติดตามข่าวจากภาครัฐ และ ยุทธศาสตร์การดำรงรักษา เช่น ทำโครงการอบรมพัฒนาอาชีพเดิมให้ แยกขุดออกไปโดยการเพิ่มตลาด คัดเลือกลูกค้าที่ประสบความสำเร็จ มาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ทำการประชาสัมพันธ์ทางสื่อและอื่นๆ ให้ มีผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้น

สัตยา กลิ่นพันธุ์ (2549) ได้ศึกษา ผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือน: กรณีศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาผลของการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อเปรียบเทียบผลการดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และ(3) เพื่อศึกษาแนวทางและข้อเสนอในการแก้ไขปัญหาความยากจนของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คริวเรือนยากจนเป้าหมาย คือ คริวเรือนตกเกณฑ์รายได้ 20,000 บาทต่อคนต่อปี ในปี 2546 จำนวน 111 คริวเรือน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ระดับ เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล คือโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติ t-Test และวิเคราะห์ความแปรปรวนด้วยสถิติ F-test (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษา พบว่า (1) ประชาชนมีระดับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับทางราชการ อยู่ในระดับมาก มีการร่วมกิจกรรมกับหน่วยราชการ อยู่ในระดับน้อย และมีสภาพปัญหาความยากจนก่อนและหลังปี 2546 อยู่ในระดับน้อย (2) ปัจจัยด้านอาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน การรับรู้ข้อมูลข่าวสารกับทางราชการ และการร่วมกิจกรรมกับหน่วยราชการ ของประชาชนในครัวเรือนที่แตกต่างกันมีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ปัจจัยด้านเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ และสุขภาพของผู้นำครอบครัวไม่มีผลต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน (4) ข้อเสนอแนะของประชาชน คือ อยากให้ทางภาครัฐบาลช่วยจัดสรรงบประมาณ ในการช่วยเหลือให้มากกว่านี้ เช่น โครงการ SML และกองทุนหมู่บ้าน ให้ทางรัฐบาลช่วยเหลือเรื่องน้ำมันปัญหาผลผลิตตกต่ำ และหาอาชีพเสริมให้กับประชาชนในชุมชน

บทที่ 3

วิธีการวิจัย

ในการศึกษาเรื่อง “ผลการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี” ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมทั้งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งได้ดำเนินการศึกษาตามลำดับ ดังนี้

3.1 ข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล

3.1.1 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลทุติยภูมิ เป็นการศึกษาจากข้อมูลที่มีผู้ศึกษาและเก็บรวบรวมไว้แล้ว ในเรื่องของข้อมูลของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.) แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นเอกสารประเภท รายงานการวิจัย บทความวิจัย ภาคนิพนธ์ สารนิพนธ์ วารสาร เอกสารทางวิชาการต่างๆ โดยได้ทำการค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งได้แก่ ห้องสมุดกระทรวงมหาดไทย ห้องสมุดกรมการพัฒนาชุมชน สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ห้องสมุดคณะเศรษฐศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ หอสมุดคุณหญิงหลง อรรถกระวีสุนทร ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ตต่างๆ ซึ่งข้อมูลทุติยภูมิที่ได้เก็บรวบรวมนี้จะได้ใช้เป็นกรอบและแนวคิดในแนวทางการศึกษาต่อไป

3.1.2 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

ข้อมูลปฐมภูมิ เป็นข้อมูลที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมจากภาคสนาม โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และกำหนดขั้นตอนดังนี้

1) การเลือกพื้นที่ศึกษา

ผู้วิจัยได้ทำการเจาะจงพื้นที่การศึกษาคือหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งเป็นหนึ่งในหมู่บ้านที่เข้าร่วม โครงการ (กข.คจ.) จากจำนวนหมู่บ้านที่อยู่ในโครงการทั้งสิ้น 29,234 หมู่บ้าน และเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน กข.คจ. ดีเด่น ประจำจังหวัดลพบุรี โดยได้รับเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนในปี พ.ศ. 2536

2) ประชากรที่ใช้ศึกษา

ประชากร ที่ใช้ศึกษา คือ (1) กลุ่มครัวเรือนที่ได้เข้าร่วม โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน(กข.คจ.) ในหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 53 ราย (2) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) จำนวน 1 ราย (3) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ราย

3) วิธีการรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอนดังนี้

(1) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์บุคคลที่เป็นตัวแทนหลัก อันได้แก่ เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) จำนวน 1 ราย คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ราย โดยใช้แบบสอบถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Questionnaire) ซึ่งมีแนวคำถามดังนี้ (ภาคผนวกที่ 2 และ 3)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

(2) การสัมภาษณ์รายบุคคล (Personal Interview) รวบรวมข้อมูลจากผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาทฤษฎี และแนวคิดต่างๆ ตลอดจนการผสมผสานงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งมีแนวคำถามแบ่งเป็น 4 ส่วนดังนี้ (ภาคผนวกที่ 4)

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานและพัฒนากิจการโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ที่ชุมชนได้รับ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ที่มีต่อขั้นตอนการดำเนินงาน คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

ส่วนที่ 4 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ที่เกิดขึ้นทางด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงิน โครงการ ด้านการดำเนินงานของ

คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ และด้านการปฏิบัติ
ตนของผู้เข้าร่วมโครงการ

สำหรับคำถามที่เกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ (กข.คจ.)
ที่มีต่อกระบวนการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) ผู้วิจัยได้แบ่งระดับความพึงพอใจเป็น
มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมีด้วยกัน 5 ระดับ ดังนี้

คะแนน	ระดับความพึงพอใจ
5	พึงพอใจมากที่สุด
4	พึงพอใจมาก
3	พึงพอใจปานกลาง
2	พึงพอใจน้อย
1	พึงพอใจน้อยที่สุด

3) การทดสอบแบบสอบถาม (Pretest) ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์
ผู้เข้าร่วมโครงการ (กข.คจ.) ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 ราย เพื่อตรวจสอบ
ความยากง่าย และความสามารถที่จะนำไปใช้ได้จริง โดยพิจารณาถึงความเข้าใจและความ
ชัดเจนในการตอบคำถาม รวมถึงเวลาที่ใช้ในการตอบคำถามเหมาะสมที่จะนำไปใช้รวบรวม
ข้อมูลจริงหรือไม่ โดยนำข้อบกพร่องมาปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น แล้วจึง
นำแบบสอบถามนั้นไปใช้จริง

3.2 วิเคราะห์ข้อมูล

การนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการ
สัมภาษณ์รายบุคคล มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ การแจก
แจงความถี่ ค่าร้อยละ (Percentage) และการหาค่าเฉลี่ย (Mean) อธิบายเชิงเหตุผล การนำเสนอใน
รูปแบบตาราง เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลใน 4 ประเด็นคือ

- 1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)
- 2) ประเมินผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)
- 3) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)
- 4) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ในการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในการดำเนินงาน โครงการ (กข.คจ.) ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.50 – 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
3.50 – 4.49	พึงพอใจมาก
2.50 – 3.49	พึงพอใจปานกลาง
1.50 – 2.49	พึงพอใจน้อย
1.00 – 1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในบทนี้เป็นการนำเสนอผลการวิจัยที่ศึกษาถึงผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ซึ่งแบ่งการนำเสนอเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 2 ประเมินผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

4.1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

เป็นการนำเสนอข้อมูลทั่วไปทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ประกอบด้วย ลักษณะทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการ และสภาพทางเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการ โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ลักษณะทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการ

การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการ ที่จะกล่าวในที่นี้ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา สถานภาพการสมรส และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน ซึ่งสามารถวิเคราะห์ผลการศึกษาดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1) เพศ

ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิงจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.83 และเพศชายจำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.17 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเพศหญิงและเพศชายมีปัญหาในเรื่องความยากจนและมีความต้องการที่จะเข้าร่วมโครงการไม่แตกต่างกัน

2) อายุ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีอายุเฉลี่ย 50.38 ปี โดยมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี มากที่สุด มีจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.08 รองลงมาได้แก่ อายุระหว่าง 51 – 60 ปี มีจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.19 และอายุระหว่าง 30 – 40 ปี มีจำนวน 10 ราย คิดเป็น ร้อยละ 18.87 อายุมากกว่า 60 ปีมีจำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.98 และอายุน้อยกว่า 30 ปี จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.89 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลสภาพทางสังคมของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

รายการ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	25	47.17
- หญิง	28	52.83
อายุ (ปี)		
- < 30	1	1.89
- 30-40	10	18.87
- 41-50	17	32.08
- 51-60	16	30.19
- > 60	9	16.98
เฉลี่ย	50.38	
ศาสนา		
- พุทธ	100	100
ระดับการศึกษา		
- ไม่จบชั้นประถมศึกษา	7	13.21
- ระดับประถมศึกษา	44	83.02
- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3/มศ.3)	2	3.77
สถานภาพ		
- โสด	2	3.77
- สมรส	48	90.57
- หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	3	5.66

3) ศาสนา

ผู้เข้าร่วมโครงการนับถือศาสนาพุทธทุกราย จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 100 แสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีศาสนาพุทธเป็นที่ยึดเหนี่ยวและเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน

4) การศึกษา

ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.02 รองลงมาคือไม่จบชั้นประถมศึกษาจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.21 และ

จบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.77 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐานไม่ได้จบในระดับที่สูงซึ่งอาจส่งผลถึงระดับการรับรู้ และการดำรงชีพในชีวิตประจำวัน

5) สถานภาพ

ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส คือมีจำนวน 48 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 90.57 รองลงมามีสถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.66 และโสด จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.77 ซึ่งการที่ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส แสดงให้เห็นว่าสภาพครอบครัวของผู้เข้าร่วมโครงการ เป็นครอบครัวที่สมบูรณ์ ซึ่งการมีสภาพครอบครัวที่สมบูรณ์จะทำให้สมาชิกมีความสุข เป็นผลต่อการสร้างปัญหาทางสังคมน้อยกว่าการมาจากสภาพทางครอบครัวที่ย่ำแย่ เป็นหม้าย หรือแยกกันอยู่

6) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน

ผู้เข้าร่วมโครงการ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.93 คน โดยมีสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานมีรายได้จำนวนเฉลี่ย 2.08 คน คิดเป็นร้อยละ 35.08 โดยส่วนใหญ่พบว่าสมาชิกผู้มีรายได้จะเป็นหัวหน้าครอบครัว และคู่สมรส รองลงมาคือจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ระหว่างกำลังศึกษาเฉลี่ย 1.39 คน คิดเป็นร้อยละ 23.44 จากการสอบถามพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งยังไม่มีความสามารถในการหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเด็กเล็กที่ยังไม่เข้ารับการศึกษาคือ 1.27 คน คิดเป็นร้อยละ 21.42 และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สูงวัย หรือพิการเฉลี่ย 1.19 คน คิดเป็นร้อยละ 20.06 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุไม่สามารถประกอบอาชีพได้ (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 โครงสร้างสมาชิกในครัวเรือนของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	จำนวน (คน/ครัวเรือน)	ร้อยละ
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเด็กเล็กที่ยังไม่เข้า รับการศึกษ	1.27	21.42
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนอยู่ระหว่างกำลังศึกษา	1.39	23.44
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทำงานมีรายได้	2.08	35.08
- จำนวนสมาชิกในครัวเรือนสูงวัยหรือพิการ	1.19	20.06
รวม	5.93	100

4.1.2 สภาพทางเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการ

เป็นการนำเสนอข้อมูลทั่วไปทางเศรษฐกิจ ได้แก่ อาชีพหลักในปัจจุบัน ระดับรายได้ การจัดสรรรายได้ของครัวเรือนประจำเดือน ภาระหนี้สิน ณ ปัจจุบัน ได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ โดยมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.3)

1) อาชีพหลัก

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบอาชีพทำนา/ทำสวน/ทำไร่มากที่สุด มีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.85 รองลงมาประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ มีจำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.64 นอกจากนี้มีผู้เข้าร่วมโครงการที่ประกอบอาชีพรับจ้าง มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.75 โดยอาชีพรับจ้างส่วนใหญ่จะเป็นการรับจ้างทำไร่ในช่วงเก็บเกี่ยวผลผลิต และประกอบอาชีพค้าขายมีจำนวน 5 ราย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.43 ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้าง มีจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.66 และประกอบอาชีพแม่บ้าน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.66

โดยสรุปผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักเกี่ยวข้องกับภาคเกษตรไม่ว่าจะเป็นการทำไร่มันสำปะหลัง ไร่อ้อย ซึ่งเป็นพืชที่มีความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และนอกจากนี้ยังเป็นอาชีพเลี้ยงสัตว์ซึ่งส่วนมากเลี้ยงโคนม ทั้งนี้เนื่องจากทางภาครัฐให้การส่งเสริมในการเลี้ยง

2) ระดับรายได้ของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน มากที่สุด จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.06 รองลงมามีระดับรายได้ 5,000 – 10,000 บาท/เดือน จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.17 และมีระดับรายได้ 15,001 - 20,000 บาท/เดือน จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.77 มีสัดส่วนน้อยที่สุด

3) ระดับรายได้รวมของครัวเรือนผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการมีระดับรายได้รวมของครัวเรือน/เดือน มีระดับรายได้อยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท มากที่สุด จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.17 รองลงมามีระดับรายได้ไม่น้อยกว่า 10,000 บาท จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.74 ระดับรายได้อยู่ในช่วง 30,000 – 40,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.43 และมีระดับรายได้อยู่ที่ 20,001 - 30,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.66 มีสัดส่วนน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.3 สภาพทางเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

รายการ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
อาชีพหลัก		
- ทำนา/ทำสวน/ทำไร่	19	35.85
- เลี้ยงสัตว์	12	22.64
- พนักงาน/ลูกจ้าง	3	5.66
- ค้าขาย	5	9.43
- รับจ้าง	11	20.75
- แม่บ้าน	3	5.66
ระดับรายได้ส่วนตัว / เดือน (บาท)		
- < 5,000	26	49.06
- 5,000 – 10,000	25	47.17
- 15,001 - 20,000	2	3.77
รายได้รวมของครัวเรือน/เดือน (บาท)		
- < 10,000	20	37.74
- 10,001 – 20,000	25	47.17
- 20,001 - 30,000	3	5.66
- 30,001 - 40,000	5	9.43

โดยสรุป ผู้เข้าร่วมโครงการมีปัญหาเกี่ยวกับรายได้ ซึ่งรายได้รวมของครัวเรือนต่อเดือนอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำเป็นส่วนมากหากเปรียบเทียบกับภาวะความรับผิดชอบ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนของผู้เข้าร่วมโครงการ

4) การจัดสรรรายได้ของครัวเรือนประจำเดือน

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 53 คน พบว่ามีการจัดสรรรายได้เป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นเพื่อยังชีพมากที่สุด จำนวน 4,022.65 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 57.69 รองลงมาชำระหนี้เงินกู้จำนวน 1,366.04 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 19.59 ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือยจำนวน 1,210.43 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 17.36 เก็บออมหรือสำรองฉุกเฉินจำนวน 264.15 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 3.79 ใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพจำนวน 75.47 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 1.08 และผู้เข้าร่วมโครงการมีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุดในเรื่องของภาษีสังคมจำนวน 33.96 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 0.49 (ตารางที่ 4.4)

โดยการจัดสรรเป็นค่าใช้จ่ายจำเป็นเพื่อยังชีพพบว่าผู้เข้าร่วม โครงการจัดสรร เป็นอาหารมากที่สุดจำนวน 2,864.15 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 71.20 รองลงมาจัดสรรเป็นค่า เล่าเรียนบุตรจำนวน 683.02 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 16.98 จัดสรรเป็นค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า จำนวน 363.02 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 9.02 จัดสรรเป็นค่ารักษาพยาบาลจำนวน 74.72 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 1.86 และได้จัดสรรเป็นค่าเสื้อผ้าสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 37.74 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 0.94

การจัดสรรรายได้เป็นค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ผู้เข้าร่วมโครงการได้จัดสรรเป็นค่าผ่อน รถยนต์มากที่สุด จำนวน 925.53 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 76.46 รองลงมาจัดสรรเป็น ค่าโทรศัพท์ จำนวน 105.66 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 8.73 จัดสรรเป็นค่าผ่อน รถจักรยานยนต์ จำนวน 103.77 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 8.57 จัดสรรเป็นค่าการพนัน/ หวยประมาณ 75.47 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 6.23

สังเกตได้ว่าจากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมโครงการที่มีความสามารถในการจัดสรร รายได้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายสำหรับผ่อนรถยนต์ มีจำนวน 4 ราย เป็นผู้ที่มิระดับรายได้ครัวเรือนสูง กว่าเกณฑ์ จปฐ. แต่ยังใช้บริการเงินกู้จากโครงการอยู่ทั้งนี้เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสัมพันธ์กับ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมโครงการจะมีการจัดสรรรายได้เพื่อการเก็บออมหรือสำรอง จุกเงินโดยการเข้าร่วมกลุ่มออมทรัพย์ทั้งนี้เนื่องจากเป็นเงื่อนไขของการกู้ยืมเงินโครงการแก้ไข ปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ทั้งนี้เนื่องจากมีข้อบังคับว่าผู้ที่จะสามารถกู้ยืมเงินโครงการได้ จำเป็นต้องเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์โดยมีการฝากเงินเป็นประจำทุกเดือน ซึ่งการเก็บออมใน ส่วนนี้จัดเป็นผลดีต่อผู้ร่วมโครงการในอนาคต เนื่องจากสามารถที่จะนำเงินออมมาใช้เป็น เงินทุนในการประกอบอาชีพ และยังสามารถนำมาใช้ลดปัญหาภาระหนี้สินได้

ตารางที่ 4.4 การจัดสรรค่าใช้จ่ายของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/เดือน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อยังชีพ	4,022.65	57.69
- ค่าอาหาร	2,864.15	71.20
- ค่ารักษาพยาบาล	74.72	1.86
- ค่าเสื้อผ้าสมาชิกในครัวเรือน	37.74	0.94
- ค่าเล่าเรียนบุตร	683.02	16.98
- ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้า	363.02	9.02

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

รายการ	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/เดือน)	ร้อยละ
ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย	1,210.43	17.36
- ค่าผ่อนรถยนต์	925.53	76.46
- ค่าผ่อนรถจักรยานยนต์	103.77	8.57
- ค่าการพนัน/หวย	75.47	6.23
- ค่าโทรศัพท์	105.66	8.73
ชำระหนี้เงินกู้	1,366.04	19.59
ภาษีสังคม	33.93	0.49
ใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพ	75.47	1.08
เก็บออม หรือสำรองฉุกเฉิน	264.15	3.79
รวม	6,972.70	100

5) ภาระหนี้สิน ณ ปัจจุบันของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีภาระหนี้สินทุกคน โดยมีภาระหนี้สิน 20,000-40,000 บาทมากที่สุด คือจำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 54.72 รองลงมามีภาระหนี้สินน้อยกว่า 20,000 บาท จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 16.98 และมีภาระหนี้สินมากกว่า 80,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 15.09 มีภาระหนี้สิน 40,001-60,000 บาท จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 11.32 และมีภาระหนี้สิน 60,001-80,000 บาท จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 ภาระหนี้สิน ณ ปัจจุบัน

รายการ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
ภาระหนี้สิน		
- มีภาระหนี้สิน	53	100
จำนวนหนี้สิน ณ ปัจจุบัน (บาท)		
- < 20,000	9	16.98
- 20,000 – 40,000	29	54.72
- 40,001 – 60,000	6	11.32
- 60,001 – 80,000	1	1.89
- > 80,000	8	15.09

6) การสนับสนุนด้านเงินกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพ

ปัจจัยด้านแหล่งเงินกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน 53 คน ส่วนใหญ่กู้เงินสำหรับการลงทุนประกอบอาชีพจากแหล่งเงินกู้ในระบบ ซึ่งมีจำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 96.22 และมีการกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพจากแหล่งเงินกู้นอกระบบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 และมีการกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพจากแหล่งเงินกู้ในระบบ และนอกระบบ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 1.89 (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 แหล่งเงินกู้สำหรับการลงทุนประกอบอาชีพ

รายการ	จำนวนครัวเรือน	ร้อยละ
ประเภทแหล่งเงินกู้	(n=53)	
- ในระบบ	51	96.22
- นอกระบบ	1	1.89
- ทั้งในและนอกระบบ	1	1.89
แหล่งเงินกู้ในระบบ*	(n=52)	
- ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ	8	15.38
- ธนาคารออมสิน	1	1.92
- โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)	40	76.92
- กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้าน	10	19.23
- กองทุนหมู่บ้าน	41	78.85
แหล่งเงินกู้นอกระบบ*	(n=2)	
- ญาติพี่น้อง	2	100
- เพื่อนบ้าน	1	50

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ผู้เข้าร่วมโครงการที่กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบจำนวน 52 ราย ได้มีการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.85 รองลงมากู้ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 76.92 กู้ยืมเงินกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้าน จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.23 กู้ยืมเงินธนาคารเพื่อการเกษตรฯ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.38 และกู้ยืมเงินธนาคารออมสิน จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.92

ผู้เข้าร่วมโครงการที่กู้เงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบจำนวน 2 ราย ส่วนใหญ่มีการกู้ยืมจากญาติพี่น้อง จำนวน 2 ราย และกู้ยืมจากเพื่อนบ้าน 1 ราย

สามารถสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมนิยมนำเงินจากแหล่งเงินกู้ในระบบ คือ กองทุนหมู่บ้าน และโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ซึ่งสังเกตได้ว่าแหล่งเงินกู้ทั้ง 2 แหล่งนี้เป็นโครงการที่ภาครัฐบาลได้จัดตั้งขึ้น ทั้งนี้หากดูภาพรวมในเรื่องของการตอบสนองความต้องการของชุมชนแล้ว โครงการทั้ง 2 มีความสามารถในการตอบสนองความต้องการในเรื่องของแหล่งเงินทุนได้ดี แต่ทั้งนี้ผู้เข้าร่วมโครงการที่กู้ยืมเงินจากแหล่งเงินกู้ทั้ง 2 แหล่ง ส่วนใหญ่ก็จะไม่นำเงินกู้มาลงทุนประกอบอาชีพแต่มักนำมาเพื่อใช้ชำระหนี้เงินกู้

4.2 ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของ โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ ข้อมูลจาก 3 ส่วนคือ (1) ส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการ (2) ส่วนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และ (3) ส่วนของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

(กข.คจ.) จากผู้เข้าร่วมโครงการ

โดยข้อมูลที่น่าสนใจเป็นข้อมูลการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ครั้งแรกของผู้เข้าร่วมโครงการ ข้อมูลจำนวนครั้งของการกู้ยืมเงิน รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการ ความสามารถในการชำระเงินกู้ วัตถุประสงค์การยืมเงินและจัดสรรในการประกอบอาชีพ ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับ สภาพความเป็นอยู่หลังเข้าร่วมโครงการ ข้อมูลประโยชน์ และผลที่เกิดขึ้นกับชุมชน รายละเอียด ดังนี้ (ตารางที่ 4.7)

1) ช่วงของการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ครั้งแรก

ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่จะเข้าร่วมโครงการช่วงปี พ.ศ. 2546–2551 โดยมีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 21 ราย โดยคิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมาคือช่วงปีพ.ศ. 2541–2545 มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.30 และช่วงปีพ.ศ. 2536–2540 มีจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 21

2) จำนวนครั้งของการกู้ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่กู้ยืมเงินโครงการ 4-6 ครั้ง และกู้ยืม 7-9 ครั้ง ในจำนวนที่เท่ากัน คือ 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.08 รองลงมา กู้ยืมน้อยกว่า 3 ครั้ง 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.30 และกู้ยืมมากกว่า 9 ครั้ง 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.55

ตารางที่ 4.7 ช่วงของการเข้าร่วมครั้งแรก และจำนวนครั้งของการกู้ยืมเงินของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

รายการ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
ช่วงของการเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ครั้งแรก		
ช่วงพ.ศ. 2536 – 2540	15	28.30
ช่วงพ.ศ. 2541 – 2545	17	32.10
ช่วงพ.ศ. 2546 – 2551	21	39.6
จำนวนครั้งของการกู้ยืมเงิน (ครั้ง)		
- < 3	15	28.30
- 4-6	17	32.08
- 7-9	17	32.08
- > 9	4	7.55
เฉลี่ย		5.75

3) ระดับรายได้ของครัวเรือนกลุ่มตัวอย่างก่อนเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหา

ความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้รวมของครัวเรือน/เดือนก่อนเข้าร่วมโครงการน้อยกว่า 10,000 บาทมากที่สุดจำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.94 รองลงมารายได้ 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.40 และรายได้ 30,001 – 40,000 บาท จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.66 เมื่อเทียบกับรายได้หลังเข้าร่วมโครงการจะเห็นการเปลี่ยนแปลงคือรายได้รวมของครัวเรือนเดือนที่มีรายได้น้อยกว่า 10,000 บาท ลดลงจำนวน 7 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 50 รองลงมารายได้ 20,001 – 30,000 บาท เพิ่มขึ้นจำนวน 3 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 21.42 นอกจากนี้รายได้ 10,000 – 20,000 บาท และรายได้ 30,001 – 40,000 บาท มีจำนวนเท่ากัน คือ เพิ่มขึ้น 2 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 14.29 (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 ระดับรายได้ของครัวเรือนก่อนเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

รายได้รวมของ ครัวเรือน/เดือน	ก่อนเข้าร่วม		หลังเข้าร่วม		ส่วนต่าง	
	จำนวน (n=53)	ร้อยละ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ	จำนวน ครัวเรือนที่ เปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
- < 10,000	27	50.94	20	37.74	7	50.00
- 10,000 – 20,000	23	43.40	25	47.17	2	14.29
- 20,001 - 30,000	-	-	3	5.66	3	21.42
- 30,001 - 40,000	3	5.66	5	9.43	2	14.29
รวม	53	100	53	100	14	100

4) วัตถุประสงค์ในการนำเงินยืมไปประกอบอาชีพ

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบอาชีพเดิมทั้งหมดมากที่สุด จำนวน 40 รายคิดเป็นร้อยละ 75.5 โดยทำนา/ทำสวน/ทำไร่มากที่สุด จำนวน 19 รายคิดเป็นร้อยละ 47.50 รองลงมาคือเลี้ยงสัตว์ จำนวน 6 รายคิดเป็นร้อยละ 15 นอกจากนี้ประกอบอาชีพค้าขายจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.50 ประกอบอาชีพรับจ้างจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.50 และเป็นแม่บ้านจำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.50 (ตารางที่ 4.9)

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบอาชีพใหม่ทั้งหมดจำนวน 8 รายคิดเป็นร้อยละ 15.10 โดยเลี้ยงสัตว์มากที่สุด จำนวน 6 รายคิดเป็นร้อยละ 75 และประกอบอาชีพค้าขายจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 25

ผู้เข้าร่วมโครงการประกอบอาชีพเดิมและใหม่จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.80 โดยอาชีพเดิม พนักงาน/ลูกจ้าง อาชีพใหม่ค้าขายจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 และอาชีพเดิมทำนา/ทำสวน/ทำไร่ และอาชีพใหม่ค้าขาย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 50

มีข้อสังเกตว่าผู้เข้าร่วมโครงการส่วนมากได้มีการยืมเงินไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ คือนำไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพด้านการเกษตร และลงทุนค้าขาย ซึ่งสอดคล้องกับระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ. 2536 ในหมวด 3 การขอยืมเงินและการจ่ายเงินยืม ข้อ 14 ลักษณะโครงการที่ครัวเรือนยากจนมีสิทธิขอยืมเงินตามโครงการ ได้แก่ (1)โครงการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน และการประมง

ตารางที่ 4.9 วัตถุประสงค์การยืมเงินและจัดสรรในการประกอบอาชีพ

วัตถุประสงค์ในการนำเงินยืมไปประกอบอาชีพ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
อาชีพเดิมทั้งหมด	43	81.13
- ทำนา/ทำสวน/ทำไร่	19	44.19
- เลี้ยงสัตว์	6	13.95
- พนักงาน/ลูกจ้าง	3	6.98
- ค้าขาย	1	2.33
- รับจ้าง	11	25.58
- แม่บ้าน	3	6.98
อาชีพใหม่ทั้งหมด	10	18.87
- เลี้ยงสัตว์	6	60.00
- ค้าขาย	4	40.00

(3) โครงการลงทุนค้าขาย แต่ทั้งนี้ยังมีผู้เข้าร่วมโครงการที่ยืมเงินโครงการไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ โดยส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มรับจ้าง แม่บ้าน และพนักงาน/ลูกจ้างจากการสัมภาษณ์พบว่ากลุ่มดังกล่าวได้มีการจัดทำโครงการเสนอแต่ไม่ได้นำเงินยืมไปลงทุนตามโครงการ ซึ่งบ่งบอกถึงความบกพร่องด้านการบริหาร การติดตามเงินโครงการทั้งในส่วนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

5) ความสามารถในการชำระเงินยืม

ผู้เข้าร่วมโครงการ ส่วนใหญ่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง โดยมีทั้งสิ้นจำนวน 49 ราย คิดเป็นจำนวนร้อยละ 92.45 และไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเป็นบางครั้ง มีทั้งสิ้น จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.55 (ตารางที่ 4.10)

ตารางที่ 4.10 ความสามารถในการชำระเงินยืมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ประเด็น	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
ความสามารถในการชำระเงินยืม		
- สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง	49	92.45
- ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเป็นบางครั้ง	4	7.55

6) ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการคิดว่าประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการคือมีแหล่งทุนของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้มากที่สุด จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.49 รองลงมามีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นสำหรับการประกอบอาชีพ จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.17 และมีช่องทางในการสร้างสร้างรายได้เพิ่มจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.40 (ตารางที่ 4.11)

7) สภาพความเป็นอยู่ของสมาชิกหลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

สภาพความเป็นอยู่หลังเข้าร่วมโครงการพบว่าระดับรายได้ครัวเรือนคงเดิมมากที่สุดจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.51 รองลงมามีความคิดเห็นว่าระดับรายได้ครัวเรือนสูงขึ้นจำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.74 และมีความคิดเห็นว่าช่วยลดปัญหาภาระหนี้สินจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.85 และมีความคิดเห็นว่าเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.43 และมีความคิดเห็นว่าครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้นจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.55

8) ประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

จากการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ชุมชนได้รับจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่เห็นว่าโครงการมีประโยชน์จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 96.23 และเห็นว่าโครงการไม่มีประโยชน์จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.77

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาความยากจนมีประโยชน์ต่อชุมชนจำนวน 51 ราย ได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้ เห็นว่ามีแหล่งเงินกู้ที่ไม่มีดอกเบี้ยจำนวน 27 คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาเห็นว่าช่วยลดเงินกู้ยืมในระบบจำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.37 และไม่แสดงความคิดเห็นจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.69 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไม่มีประโยชน์ต่อชุมชนจำนวน 2 ราย ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่าทำให้เกิดหนี้สินจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 50 และคิดเห็นว่าจะไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์จริงจำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 50

โดยสรุปผู้เข้าร่วมโครงการมีความเห็นว่าโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) มีประโยชน์ต่อผู้เข้าร่วมโครงการเมื่อมองประเด็นหลักจะเห็นได้ว่าเงินยืมของโครงการจะเข้าไปแก้ไขปัญหาเรื่องของแหล่งเงินทุนในชุมชน ช่วยตัดปัญหาหนี้ในระบบ ซึ่งสอดคล้องกับกรมการพัฒนาชุมชน, 2536 ที่ตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนว่า เพื่อกระจายโอกาสให้คนยากจนระดับครัวเรือนในหมู่บ้านเป้าหมายมีเงินทุนในการประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้ และเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นและผ่านเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.)

ตารางที่ 4.11 ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
ประโยชน์ที่ได้รับหลังจากเข้าร่วมโครงการฯ *	(n=53)	
- มีแหล่งทุนของชุมชนที่ท่านสามารถเข้าถึงได้	31	58.49
- มีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นสำหรับประกอบอาชีพ	25	47.17
- มีช่องทางในการสร้างรายได้เพิ่ม	23	43.40
สภาพความเป็นของสมาชิกอยู่หลังเข้าร่วมโครงการฯ*	(n=53)	
- ระดับรายได้ครัวเรือนคงเดิม	22	41.51
- ระดับรายได้ครัวเรือนสูงขึ้น	20	37.74
- เป็นการเพิ่มภาระหนี้สิน	5	9.43
- ช่วยลดปัญหาภาระหนี้สิน	19	35.85
- ครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้น	4	7.55
ประโยชน์ของโครงการฯ ต่อชุมชน	(n=53)	
- ไม่มีประโยชน์	2	3.77
- มีประโยชน์	51	96.23
ไม่มีประโยชน์*	(n=2)	
- ทำให้เกิดหนี้สิน	1	50
- ไม่ได้นำเงินไปใช้ประโยชน์จริง	1	50
มีประโยชน์*	(n=51)	
- ลดเงินกู้ยืมจากระบบ	16	31.37
- มีแหล่งเงินกู้ที่ไม่มีดอกเบี้ย	27	52.94
- ไม่แสดงความคิดเห็น	8	15.69

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

9) ผลที่เกิดกับชุมชนอันเนื่องจากโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าจำนวนครัวเรือนของชุมชนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้นมากที่สุดจำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.47 รองลงมามีความคิดเห็นว่าเกิดการพัฒนาภายในชุมชนจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.81 และมีความคิดเห็นว่าชาวบ้านมีส่วนร่วมใน

การประกอบกิจกรรมเพิ่มขึ้นจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.83 นอกจากนี้มีความคิดเห็นว่าการเกิดความหลากหลายของการประกอบอาชีพในชุมชนจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.28 และมีความคิดเห็นว่ามีหมู่บ้านมีการติดตาม และส่งเสริมสนับสนุน จากภาครัฐจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.85 (ตารางที่ 4.12)

ตารางที่ 4.12 ผลที่เกิดกับชุมชนอันเนื่องมาจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

รายการ	จำนวน (n=53)	ร้อยละ
โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)		
เกิดผลอย่างไรกับชุมชน*		
- จำนวนครัวเรือนของชุมชนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น	40	75.47
- ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมเพิ่มขึ้น	28	52.83
- เกิดการพัฒนาภายในชุมชน	37	69.81
- เกิดความหลากหลายของการประกอบอาชีพในชุมชน	24	45.28
- หมู่บ้านมีการติดตาม และส่งเสริมสนับสนุน จากภาครัฐ	19	35.85

หมายเหตุ : * ผู้ตอบสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

4.2.2 ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) จากมุมมองของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

ข้อมูลที่น่าสนใจด้านผลการดำเนินงานและพัฒนาการโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในส่วนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ (1) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2536 – 2540 (2) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2541 – 2545 และ (3) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 - 2551 แต่แต่ละช่วงมีรายละเอียดดังนี้

1) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 ปีพ.ศ.

2536 - 2540

1.1) วิธีการดำเนินการในระยะเริ่มโครงการส่วนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

1.1.1) ผู้นำชุมชนได้มีการประชุม และได้ทำการจัดแต่งตั้งคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารเงินโครงการ ขึ้นมาโดยมีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมาเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดตั้งคณะกรรมการ

1.1.2) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ร่วมกันทำการศึกษารายละเอียดของโครงการ เกี่ยวกับเรื่องวัตถุประสงค์ของโครงการ เรื่องขั้นตอนปฏิบัติในการอนุมัติเงินกู้ ใดๆ ระยะเวลาของการชำระเงินกู้

1.1.3) ร่วมสำรวจข้อมูลครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. กับเจ้าหน้าที่ภาครัฐ และจัดทำการประชุมสัมพันธ์ให้คนในชุมชนทราบคนละเอียดเกี่ยวกับโครงการ

1.2) หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน ขับเคลื่อนโครงการในระยะเริ่มโครงการเพื่อให้ดำเนินลุล่วงไปได้ด้วยดี คือ

ในระยะเริ่มโครงการหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล โดยเข้ามาทำหน้าที่สนับสนุนอบรมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินการ และอบรมเกี่ยวกับการประกอบอาชีพให้กับชุมชน

1.3) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงการในระยะเริ่มโครงการที่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประสบมีดังนี้

1.3.1) ตัวคณะกรรมการยังไม่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานโครงการ

1.3.2) ปัญหาเรื่องของการพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้แก่คนในชุมชน

1.3.3) ผู้เข้าร่วมโครงการยังไม่เข้าใจในเรื่องของการเขียนโครงการฯ ของอนุมัติเงินกู้

1.4) ผลตอบรับและการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการและเจ้าหน้าที่จากภาครัฐในระยะเริ่มโครงการมีดังนี้

1.4.1) ผู้เข้าร่วมโครงการให้ความสนใจดีมาก

1.4.2) เจ้าหน้าที่จากภาครัฐให้ความสนใจเข้ามาติดตามการดำเนินงานเป็นระยะ

2) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 2 ปีพ.ศ.

2541 - 2545

2.1) การสนับสนุนจากภาครัฐการที่เข้ามามีส่วนร่วมกับคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ในช่วงระยะที่ 2 เพื่อที่จะให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จมีดังนี้

2.1.1) ภาครัฐเข้ามาทำการติดตามจำนวนของเงินโครงการ และเข้ามาทำการติดตามครัวเรือนที่ เป็นผู้เข้าร่วมโครงการฯ ว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

2.1.2) ทำการจัดอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีครัวเรือน ให้ความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ

2.2) การเปลี่ยนแปลงของการดำเนินการระยะที่ 2 เทียบกับระยะที่ 1 เท่าที่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) สามารถสังเกตได้มีดังนี้

2.2.1) จำนวนของผู้เข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้น

2.2.2) สมาชิกมีความชำนาญในการทำโครงการกู้ยืมมากขึ้น

2.3) กระบวนการติดตามงานในระยะที่ 2 ที่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ได้ปฏิบัติ เพื่อให้งานเป็นไปได้อย่างดีมีดังนี้

2.3.1) มีการจัดประชุมประชาคมขึ้นทำให้มีการประสานงานและติดตามแจ้งข่าวสารกับสมาชิกและคนในชุมชนได้ดีขึ้น

2.3.1) มีการตรวจดูคนชื่อผู้ขอเข้าร่วมโครงการคนใหม่ และพิจารณาอนุมัติคนใหม่เว้นช่วงคนเก่า

3) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 3 ปีพ.ศ.

2546 - 2551

3.1) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ได้มองภาพรวมการดำเนินงานของโครงการในระยะผ่านมา ตั้งแต่เริ่มโครงการถึงปัจจุบัน มีรายละเอียดดังนี้

3.1.1) ภาพรวมในระยะที่ 1 (ปีพ.ศ. 2536 – 2545) มีปัญหาเนื่องจากยังไม่ค่อยมีความเข้าใจตัวโครงการมากนัก และยังไม่มีความพร้อมในการบริหารเงินโครงการ แต่ทั้งนี้ก็ได้ทำการศึกษาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

3.1.2) ในระยะที่ 2 จนถึงปัจจุบันการดำเนินงานมีความราบรื่นขึ้น เนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการและตัวคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีความพร้อมในการดำเนินงานมากขึ้นแต่ทั้งนี้ ณ ปัจจุบันยังพบว่าคนในชุมชนประสบปัญหาความยากจนอยู่แต่ก็มีบางครัวเรือนที่ประสบความสำเร็จในการนำเงินกู้ยืมจากโครงการไปลงทุนประกอบอาชีพซึ่งสามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน

3.2) ด้านการตอบรับของคนในชุมชนเป็นมุมมองของคณะกรรมการที่มองภาพรวมในด้านการตอบรับของคนในชุมชนที่มีต่อของโครงการตั้งแต่เริ่มโครงการถึงปัจจุบันคือ

คนในชุมชนยอมรับและให้ความร่วมมือที่ดีในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน โดยคนในชุมชนที่เป็น

ผู้เข้าร่วมโครงการได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ และมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมตามกำหนดการของโครงการอย่างสม่ำเสมอ

4.2.3 ผลการดำเนินงานและผลการพัฒนาของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) จากมุมมองของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

ข้อมูลที่น่าเสนอด้านผลการดำเนินงานและพัฒนาการโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในส่วนของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ แบ่งออกเป็น 3 ช่วงคือ (1) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 ปี พ.ศ.2536 – 2540 (2) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 2 ปี พ.ศ.2541 – 2545 และ(3) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 - 2551 แต่ละช่วงมีรายละเอียดดังนี้

1) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2536 - 2540

1.1) วิธีการดำเนินการในระยะเริ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ส่วนของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่มีส่วนรับผิดชอบในการผลักดันโครงการให้ดำเนินไปตามนโยบายรัฐมีขั้นตอนปฏิบัติดังนี้

1.1.1) ประชาสัมพันธ์การดำเนินงานโครงการ แก่ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน กลุ่ม/องค์กร เครือข่ายองค์กรชุมชน

1.1.2) สสำรวจครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. และจัดทำบัญชีครัวเรือนตกเกณฑ์

1.1.3) ฝึกอบรมคณะกรรมการและครัวเรือนตกเกณฑ์สร้างความเข้าใจการดำเนินงานโครงการ

1.1.4) ดำเนินงานโครงการ โดยเป็นพี่เลี้ยงให้การส่งเสริม สนับสนุน แนะนำการดำเนินงาน

1.1.5) ติดตามประเมินผลโครงการเป็นระยะ/รายงานผล

1.2) หน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน ขับเคลื่อนโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในระยะเริ่มโครงการเพื่อให้ดำเนินลุล่วงไปได้ด้วยดีมีดังนี้

1.2.1) เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล

1.2.2) เจ้าหน้าที่สาธารณสุขตำบล

1.2.3) ปลัดอำเภอประจำตำบล

1.2.4) สถาบันการเงิน

1.2.5) ผู้นำท้องถิ่น, ผู้นำชุมชน /องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน

1.3) ปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนในระยะเริ่มโครงการที่เจ้าหน้าที่จากภาครัฐประสมมีดังนี้

1.3.1) กลุ่มเป้าหมายไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการ และได้มีการยืมเงินไปใช้ผิดประเภท

1.3.2) ผู้นำท้องถิ่น ไม่มีความรู้ระบบบัญชี/เอกสาร

1.4) ผลตอบรับ และการมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ในระยะเริ่มโครงการมีดังนี้

1.4.1) การมีส่วนร่วมของสมาชิกดีมาก เนื่องจากขาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพงบประมาณนี้ส่งผลให้ประชาชนมีรายได้ในการประกอบอาชีพ และมีทุนดำเนินการ

1.4.2) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ได้ทำการเรียนรู้การดำเนินงานโครงการและมีความพยายามที่จะทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบเงื่อนไขของโครงการ

2) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 2 ปีพ.ศ. 2541 - 2545

2.1) การสนับสนุนจากคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานช่วงระยะที่ 2 เพื่อที่จะให้การดำเนินโครงการประสบความสำเร็จมีดังนี้

2.1.1) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และชุมชนตอบรับ โครงการอย่างดี เนื่องจากการแก้ไขปัญหาคาดแคลนเงินทุนในการประกอบอาชีพ

2.1.2) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีการเรียนรู้การมีส่วนร่วมฝึกการจัดทำเอกสาร/บัญชี จึงเป็นผู้มีส่วนร่วมผลักดัน โครงการให้ประสบความสำเร็จ

2.2) การเปลี่ยนแปลงของการดำเนินการระยะที่ 2 เทียบกับระยะที่ 1 ตามข้อมูลที่ทางราชการได้ทำการติดตามมีดังนี้

2.2.1) ไม่แตกต่างจากระยะที่ 1 มากนัก คือมีผู้ที่ให้ความสนใจที่จะเข้าร่วมโครงการอยู่เป็นจำนวนมาก

2.2.2) มีจำนวนครัวเรือนตกเกณฑ์ลดลง

2.3) กระบวนการติดตามงานในระยะที่ 2 ที่ทางราชการได้ปฏิบัติ เพื่อให้การดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเป็นไปด้วยดีมีดังนี้

2.3.1) เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน จะเป็นผู้ติดตามการดำเนินงานโครงการ โดยจะให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ สนับสนุน การดำเนินงานแก่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

2.3.2) ร่วมประชุมสมาชิก/คณะกรรมการ เพื่อรับทราบผลการดำเนินงาน

2.3.3) มีส่วนร่วมในกรณีที่มีการคืนเงินยืม ปีละ 1 ครั้ง

2.3.4) ให้คำแนะนำในกรณีมีปัญหาการคืนเงินยืม

3) พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ระยะที่ 3 ปีพ.ศ.

2546 - 2551

3.1) ภาพรวมการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมา ตามข้อมูลที่ทางราชการได้เก็บรวบรวมไว้ของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตั้งแต่เริ่มโครงการถึงปัจจุบัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

3.1.1) การดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาดี เพราะคณะกรรมการ และสมาชิกให้ความร่วมมือ

3.1.2) ยังคงพบปัญหาความยากจนของคนในชุมชนอยู่

3.1.3) เงินโครงการเกิดการหมุนเวียนและไม่มีจำนวนที่สูญหาย ผู้เข้าร่วมโครงการมีการชำระเงินยืมตามกำหนด

3.2) ด้านการตอบรับของคนในชุมชน และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นมุมมองของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่มองภาพรวมในด้านการตอบรับของคนในชุมชนที่มีต่อของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ตั้งแต่เริ่มโครงการ คือพ.ศ. 2536 จนถึงปัจจุบัน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

การตอบรับของคนในชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการ และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ดีมาตั้งแต่เริ่มโครงการจนถึงปัจจุบัน โดยตอนเริ่มโครงการคนในชุมชนให้ความสนใจที่จะเข้ามาสอบถามข้อมูลของการเข้าร่วมโครงการเป็นอย่างดี และเมื่อได้เป็นเข้าร่วมโครงการก็ให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการถึงแม้ในช่วงแรกจะไม่เข้าใจในเงื่อนไข และข้อปฏิบัติของโครงการมากนัก ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ได้ทำการเรียนรู้เกี่ยวกับโครงการอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น

4.3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

การศึกษาความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินงาน คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 4.13)

ผลการวิเคราะห์ภาพรวมความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ ที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) พบว่า ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อขั้นตอนการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีระดับความพึงพอใจเฉลี่ยรวมมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 3.97 หมายถึงพึงพอใจมาก รองลงมาความพึงพอใจด้านขั้นตอนการดำเนินงาน มีคะแนนเฉลี่ย 3.91 หมายถึงพึงพอใจมาก และความ

พึงพอใจด้านเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมีคะแนนเฉลี่ย 3.59 หมายถึงพึงพอใจมาก โดยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.13 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการ

รายการ	เฉลี่ย	ระดับ
คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)		
การให้บริการ	3.92	มาก
การแนะนำให้ข้อมูลโครงการและการเสนอโครงการ	3.87	มาก
การประสานงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)	3.96	มาก
การติดตามเงินกู้	4.13	มาก
รวม	3.97	มาก
ขั้นตอนการดำเนินงาน		
การตรวจสอบเอกสาร	4.02	มาก
การพิจารณาอนุมัติเงินยืม	3.88	มาก
การจัดลำดับผู้ได้รับอนุมัติเงินยืม	3.85	มาก
กำหนดระยะเวลาการชำระเงิน	3.90	มาก
รวม	3.91	มาก
เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ		
การติดตามการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน	3.50	มาก
การส่งเสริมให้ความรู้ด้านอาชีพ	3.65	มาก
การแนะนำให้คำปรึกษาด้านการจัดการเงินทุน	3.62	มาก
รวม	3.59	มาก

1) ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการติดตามเงินกู้มากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 4.13 รองลงมาคือการประสานงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีคะแนนเฉลี่ย 3.96 และการให้บริการ มีคะแนนเฉลี่ย 3.92 และการแนะนำให้ข้อมูลโครงการและการเสนอโครงการอยู่ในระดับสุดท้าย มีคะแนนเฉลี่ย 3.87

2) ด้านขั้นตอนการดำเนินงาน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อขั้นตอนการดำเนินงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการตรวจสอบเอกสารมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 4.02 รองลงมาเรื่องของการกำหนดระยะเวลาการชำระเงินมีคะแนนเฉลี่ย 3.90 ด้านการพิจารณาอนุมัติเงินยืมมีคะแนนเฉลี่ย 3.88 และการจัดลำดับผู้ได้รับอนุมัติเงินยืมเป็นลำดับสุดท้าย มีคะแนนเฉลี่ย 3.85

3) ด้านเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อด้านเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจต่อการส่งเสริมให้ความรู้ด้านอาชีพมากที่สุดมีคะแนนเฉลี่ย 3.65 รองลงมาคือการแนะนำให้คำปรึกษาด้านการจัดการเงินทุน มีคะแนนเฉลี่ย 3.62 และด้านการติดตามการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน มีคะแนนเฉลี่ย 3.50

สรุปความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) นั้นจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งความพึงพอใจด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ทั้งนี้เนื่องมาจากคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นผู้ที่มิมีบทบาทมากในการดำเนินการโครงการทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และส่งผลมาถึงขั้นตอนการดำเนินงานซึ่งจัดเป็นหน้าที่ที่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นผู้รับผิดชอบ สำหรับประเด็นความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ มีระดับความพึงพอใจมากแต่ค่าเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด ซึ่งมีระดับคะแนนที่ใกล้เคียงกับระดับคะแนนความพึงพอใจปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ภาครัฐไม่ได้เข้ามามีบทบาทมากในการดำเนินการปฏิบัติงานในชุมชนจึงทำให้มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าประเด็นอื่น

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ของหมู่บ้าน

สหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัญหาและอุปสรรคจากมุมมองของ 3 ส่วนคือ (1) ส่วนของผู้เข้าร่วมโครงการ (2) มุมมองของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และ (3) มุมมองของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) มุมมองของผู้เข้าร่วมโครงการ

ผู้เข้าร่วมโครงการพบปัญหาในด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการ มีจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 20.75 และพบปัญหาด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ มีจำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.66 (ตารางที่ 4.14)

1) ปัญหาด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการ

ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการนั้น ผู้เข้าร่วมโครงการจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.64 ตอบว่าโครงการอนุมัติเงินกู้จำนวนน้อย และผู้เข้าร่วมโครงการ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.36 ตอบว่าระยะเวลาในการชำระคืนเงินกู้สั้น

2) ปัญหาด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

ผู้เข้าโครงการพบว่าปัญหาด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐคือ เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้ามาในชุมชน

ตารางที่ 4.14 ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ประเด็น	จำนวน	ร้อยละ
	(n=53)	
ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการ	11	20.75
ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ	3	5.66
ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการ	(n=11)	
- ระยะเวลาในการชำระเงินต้นต้องชำระภายใน 1 ปี	4	36.36
- โครงการอนุมัติเงินกู้จำนวนน้อย	7	63.64
ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ	(n=3)	
- เจ้าหน้าที่ไม่ค่อยเข้ามาในชุมชน	3	100

4.4.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) มุมมองของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

1) ด้านผู้เข้าร่วมโครงการ

1.1) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความต้องการกู้ยืมเงินหลายรายแต่เงินของโครงการมีอยู่จำกัดไม่สามารถที่จะอนุมัติเงินยืมให้ได้ทุกราย

1.2) ผู้เข้าร่วมโครงการมักนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ส่วนตัวมากกว่าการนำไปลงทุน ประกอบอาชีพซึ่งไม่ตรงตามโครงการที่ส่งมาเพื่อขออนุมัติเงินกู้

2) ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

2.1) เจ้าหน้าที่จากภาครัฐไม่ค่อยเข้ามาในชุมชนเพื่อทำการติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ

2.2) เจ้าหน้าที่ทำการติดตามโครงการจากเอกสารมากกว่าการลงพื้นที่

4.4.3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) มุมมองของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

1) ด้านสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ

1.1) คนยากจนในชุมชนที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. บางรายไม่กล้ากู้ยืมเงินจากโครงการเนื่องจากกลัวจะไม่มีความสามารถในการชำระเงินกู้ได้

1.2) ผู้เข้าร่วมโครงการไม่ได้นำเงินกู้ยืมไปสร้างอาชีพ หรือใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพ ซึ่งผิดกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ได้ตั้งไว้

1.3) ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้ทำการกู้ยืมมาหลายครั้งไม่ยอมสละสิทธิ์การขออนุมัติเงินกู้แม้บางคนจะพ้นเกณฑ์ จปฐ. ไปแล้วทำให้เกิดผู้เสียสิทธิ์ในการที่จะได้รับการอนุมัติเงินกู้

2) ด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

2.1) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ไม่ได้ติดตามและจัดทำบัญชีครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. อย่างต่อเนื่องทำให้การอนุมัติเงินกู้ให้ผู้เข้าร่วมโครงการในบางรายไม่เหมาะสมเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการมีระดับรายได้ที่เกินเกณฑ์

2.2) คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มักช่วยเหลือพวกพ้องโดยการอนุมัติเงินกู้ยืมในทุกรอบของโครงการทำให้เกิดผู้เสียสิทธิ์ในการที่จะได้รับการอนุมัติเงินกู้

สรุปประเด็นปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการและคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีมุมมองปัญหาเดียวกันคือเจ้าหน้าที่จากภาครัฐไม่ค่อยเข้ามาในชุมชนเพื่อทำการติดตามการดำเนินงานโครงการและการใช้จ่ายเงินกู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ นอกจากนี้ปัญหาในมุมมองของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมีมุมมองเรื่องเดียวกันคือ ผู้เข้าร่วมโครงการไม่ได้นำเงินกู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพตามวัตถุประสงค์ของโครงการ แต่ปัญหาที่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานในมุมมองของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐคือคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มักช่วยเหลือ

พวกพ้องโดยการอนุมัติเงินกู้ยืมในทุกรอบของโครงการทำให้เกิดผู้เสียหายในการที่จะได้รับการอนุมัติเงินกู้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของวัชระ ธรรมปัญญาสกุล (2546) ได้ศึกษาเรื่องการประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจังหวัดราชบุรี โดยผลการศึกษาพบว่าการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในจังหวัดราชบุรี มีปัญหาในด้านการดำเนินงานที่สำคัญ คือ คณะกรรมการขาดความยุติธรรมในการพิจารณาเงินกู้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

ในบทนี้เป็นส่วนของการสรุปผลการวิจัย ข้อเสนอแนะ ข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

การศึกษาผลการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) บ้านสหพันธ์ อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อศึกษา (1) ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วม โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) (2) ผลการดำเนินงานและพัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) (3) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน และ (4) ปัญหาและอุปสรรคของการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ กลุ่มครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ในหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ทั้งหมด 53 ครัวเรือน โดยใช้แบบสอบถามเชิงโครงสร้าง และสัมภาษณ์เชิงลึกเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานโครงการ (กข.คจ.) จำนวน 1 ราย คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ประจำหมู่บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี จำนวน 1 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยมีดังนี้

1) ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการเป็นเพศหญิงมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 52.83 มีอายุเฉลี่ย 50.38 ปี ทุกคนนับถึงศาสนาพุทธ ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 83.02 และมีสถานภาพสมรส ร้อยละ 90.57 ผู้เข้าร่วมโครงการมีรายได้ร้อยละ 35.04 มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5.93 คน สมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานมีรายได้จำนวนเฉลี่ย 2.08 คน มีสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ระหว่างกำลังศึกษาเฉลี่ย 1.39 คน สมาชิกในครัวเรือนเด็กเล็กที่ยังไม่เข้ารับการศึกษเฉลี่ย 1.27 คน และสมาชิกในครัวเรือนที่สูงวัยหรือพิการเฉลี่ย 1.19 คน

ผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา/ทำสวน/ทำไร่ ร้อยละ 35.85 โดยจะทำไร่/มันสำปะหลัง และไร่อ้อย มีระดับรายได้ส่วนตัวต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน และรายได้รวมของครัวเรือนอยู่ในช่วง 10,001 – 20,000 บาท ผู้เข้าร่วมโครงการมีการจัดสรรรายได้เป็นค่าใช้จ่ายเพื่อยังชีพมากที่สุด เฉลี่ย 4,022.65 บาท คิดเป็นร้อยละ 57.69 ผู้เข้าร่วมโครงการมีภาระหนี้สินทุกคน มีภาระหนี้สิน อยู่ช่วง 20,000-

40,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 54.72 ส่วนใหญ่เงินกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 98.11 แหล่งเงินกู้ที่สำคัญ คือ โครงการกองทุนหมู่บ้าน และโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

2) ผลการดำเนินงานและพัฒนาการโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ผู้เข้าร่วมโครงการเข้าร่วมโครงการครั้งแรกมากที่สุดช่วง ปี พ.ศ. 2546–2551 โดยจำนวนครั้งของการกู้ยืมเงินอยู่ที่ 4-6 ครั้ง และ 7-9 ครั้ง เท่ากัน ก่อนการเข้าร่วมโครงการระดับรายได้ของครัวเรือนน้อยกว่า 10,000 บาท วัตถุประสงค์กู้ยืมเงินส่วนใหญ่เพื่อนำไปประกอบอาชีพเดิม คิดเป็นร้อยละ 81.13 ส่วนใหญ่เป็นอาชีพในภาคเกษตร ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง คิดเป็นร้อยละ 92.45 ประโยชน์ที่ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับคือ มีแหล่งทุนของชุมชนที่สามารถเข้าถึงได้ สภาพความเป็นอยู่หลังจากเข้าร่วมโครงการระดับรายได้ครัวเรือนยังคงเดิม ผู้เข้าร่วมโครงการมีความคิดเห็นว่าโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนมีประโยชน์ต่อชุมชน คือคนในชุมชนมีการประกอบอาชีพสร้างรายได้เสริมเพิ่มขึ้น

ในการดำเนินงานโครงการในช่วงระยะเริ่มโครงการผู้นำชุมชนได้มีการประชุมและได้ทำการจัดตั้งคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารเงินโครงการ ขึ้นมาโดยมีเจ้าหน้าที่จากภาครัฐมาเป็นผู้ให้คำแนะนำในการจัดตั้งคณะกรรมการร่วมกันทำการศึกษารายละเอียดของโครงการและร่วมสำรวจข้อมูลครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. กับเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ และจัดทำการประชุมสัมมนาให้คนในชุมชนทราบรายละเอียดเกี่ยวกับโครงการ ซึ่งหน่วยงานที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่จากพัฒนาชุมชน เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล

ผลการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาเป็นไปได้ด้วยดีเพราะคณะกรรมการ และสมาชิกให้ความร่วมมือแต่ยังคงพบปัญหาความยากจนของคนในชุมชนอยู่ เงินโครงการเกิดการหมุนเวียนและไม่มีจำนวนที่สูญหาย ผู้เข้าร่วมโครงการมีการชำระเงินยืมกู้ตามกำหนด โดยภาพรวมในระยะที่ 1 มีปัญหาเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการและคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ไม่ค่อยมีความเข้าใจตัวโครงการมากนัก และยังไม่มีความพร้อมในการบริหารเงินโครงการในระยะที่ 2 จนถึงปัจจุบันการดำเนินงานมีความราบรื่นขึ้นเนื่องจากผู้เข้าร่วมโครงการและตัวคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีให้ความสำคัญในการปฏิบัติตามเงื่อนไขของโครงการ

3) ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการที่มีต่อภาพรวมของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) นั้นจัดอยู่ในระดับพึงพอใจมาก ซึ่งประเด็นที่ผู้เข้าร่วมโครงการพึงพอใจมากที่สุดคือด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.92 ทั้งนี้เนื่องมาจาก

คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นผู้ที่มิชอบบทบาทมากในการดำเนินการโครงการทำให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดความรู้สึกพึงพอใจ และส่งผลมาถึงขั้นตอนการดำเนินงาน มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.91 ขั้นตอนการดำเนินงานเป็นหน้าที่ที่คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นผู้รับผิดชอบในทางปฏิบัติ แต่สำหรับประเด็นความพึงพอใจต่อเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ มีระดับคะแนนเฉลี่ย 3.59 ซึ่งมีระดับคะแนนเฉลี่ยรวมน้อยที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากการที่ภาครัฐไม่ได้เข้ามามีบทบาทมากในการดำเนินการปฏิบัติงานในชุมชนจึงทำให้มีระดับความพึงพอใจต่ำกว่าประเด็นอื่น

4) ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) พบว่าผู้เข้าร่วมโครงการมีปัญหาในด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการร้อยละ 20.75 และพบปัญหาด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ ร้อยละ 5.66 โดยปัญหาในด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงิน โครงการมาจากการอนุมัติเงินกู้จำนวนน้อย คิดเป็นร้อยละ 63.64 และรองลงมาให้ความคิดเห็นเรื่องระยะเวลาในการชำระเงินกู้สั้น คิดเป็นร้อยละ 36.36 ผู้เข้าร่วมโครงการมีความต้องการกู้ยืมเงินหลายรายแต่เงินของโครงการมีอยู่จำกัด ผู้เข้าร่วมโครงการมักนำเงินที่กู้ยืมไปใช้ส่วนตัวมากกว่าการนำไปลงทุนประกอบอาชีพ เจ้าหน้าที่จากภาครัฐไม่ค่อยเข้ามาในชุมชนเพื่อที่ทำการติดตามการใช้จ่ายเงินกู้ของผู้เข้าร่วมโครงการ ติดตามโครงการจากเอกสารมากกว่าการลงพื้นที่ คนยากจนในชุมชนที่มีระดับรายได้ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ. บางรายไม่กล้ากู้ยืมเงินจากโครงการเนื่องจากกลัวจะไม่มีความสามารถในการชำระเงินกู้ได้ ผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้ทำการกู้ยืมมาหลายครั้งไม่ยอมสละสิทธิ์การขออนุมัติเงินกู้แม้บางคนจะพ้นเกณฑ์ จปฐ. ไปแล้วทำให้เกิดผู้เสียสิทธิ์ในการที่จะได้รับการอนุมัติเงินกู้ คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ไม่ได้ติดตามและจัดทำบัญชีครัวเรือนตกเกณฑ์ จปฐ. อย่างต่อเนื่อง และมักช่วยเหลือพวกพ้อง โดยการอนุมัติเงินกู้ยืมในทุกรอบของโครงการทำให้เกิดผู้เสียสิทธิ์ในการที่จะได้รับการอนุมัติเงินกู้

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) บ้านสหพันธ์อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ไว้เป็น 3 ด้านดังนี้

1) ด้านผู้เข้าร่วมโครงการ

1.1) จากการศึกษาพบว่าผู้เข้าร่วมโครงการที่ได้รับอนุมัติเงินกู้บางรายไม่ได้นำเงินกู้ไปใช้ตามโครงการที่เขียนเสนอขออนุมัติเงินกู้ ทำให้ไม่เกิดการสร้างอาชีพ หรือต่อยอดอาชีพ ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน ดังนั้นผู้เข้าร่วมโครงการควรนำเงินกู้ที่ได้ไปลงทุนประกอบอาชีพเพื่อให้เกิดรายได้เข้ามาในครัวเรือน

1.2) ผู้เข้าร่วมโครงการบางรายที่มีระดับรายได้พื้นเกณฑ์ จปฐ. และได้รับอนุมัติเงินกู้หลายรอบบัญชี และโดยเฉพาะผู้ที่มีความสัมพันธ์ส่วนตัวกับคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ควรที่จะสละสิทธิ์ครั้งนี้เพื่อไม่เป็นการปิดกั้นสิทธิ์ผู้อื่นที่มีความจำเป็นมากกว่า

2) ด้านคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

2.1) คณะกรรมการกองทุนควรให้ความสำคัญกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนตกเกณฑ์เพื่อให้การอนุมัติเงินกู้ยืมเกิดประสิทธิภาพและให้ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับเงินกู้กันอย่างทั่วถึง

2.2) คณะกรรมการต้องติดตามผู้เข้าร่วมโครงการว่าได้มีการนำเงินไปประกอบอาชีพจริงตามที่แจ้งหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นปัจจัยประกอบในการตัดสินใจอนุมัติเงินกู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการครั้งต่อไป

3) ด้านเจ้าหน้าที่จากทางภาครัฐ

3.1) เจ้าหน้าที่จากทางภาครัฐต้องมีการเข้าพื้นที่เพื่อติดตามการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง และยังเป็นกลไกช่องว่างระหว่างภาคประชาชนและภาครัฐ

3.2) เจ้าหน้าที่จากทางภาครัฐควรมีการติดตามให้ความรู้แก่ผู้เข้าร่วมโครงการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ การจัดสรรรายได้ การทำบัญชีครัวเรือน และหลักเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโครงการเกิดองค์ความรู้ที่จะนำไปใช้ในการจัดสรรเงินกู้ให้เกิดประโยชน์มากขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยต้องทำอย่างจริงจัง

5.3 ข้อจำกัดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัดด้านพื้นที่ศึกษา เนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ห่างไกล ขาดต่อการเดินทาง ผู้วิจัยจึงได้มีการจัดหาผู้ช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นคนในพื้นที่ โดยการชี้แจงทำความเข้าใจถึงวิธีการเก็บข้อมูลแก่ผู้ช่วยวิจัย

5.4 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยเสนอแนะแนวทางสำหรับผู้ที่สนใจศึกษาหรือทำการวิจัยครั้งต่อไป คือ

- 1) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน
- 2) การปฏิบัติงานที่ดีของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ที่รับผิดชอบเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

บรรณานุกรม

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2551. **ความเป็นมาโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน.** (ออนไลน์). URL : <http://www.cdd.go.th/cddoc/%A2%CD%A7%E3%CB%C1%E8/%A1%A2.%A4%A8.%B5%E8%CD%A1%C3%C3%C1%D2%B8%D4%A1%D2%C3.doc>. (ค้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2551) กรมการพัฒนาชุมชน. 2551.
- ระเบียบ **กฎหมาย คำสั่ง (กข.คจ.)**. (ออนไลน์). URL: http://cep.go.th/cep_web/law%20pap.html (ค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2551)
- สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. 2551. **จำนวนกลุ่มเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)**. (ออนไลน์). URL:<http://cep.go.th/wcep/>. (ค้นเมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2551)
- ทองใบ เขาวนจินดา. 2545. **การประเมินผลการดำเนินงานการจัดทุนการศึกษาตามโครงการพัฒนาชีวิต : ศึกษากรณีจังหวัดเชียงราย.** เชียงราย: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย. (สำเนา)
- บุญธรรม คำแพทย์. 2542. **ผลกระทบของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอลองหาด จังหวัดสระแก้ว.** กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. (สำเนา)
- ประชัย เปี่ยมสมบูรณ์. 2529. **การประเมินโครงการและการวิจัยเชิงประเมิน.** กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุภาไพศาล หวังพานิช. 2533. **“หลักและวิธีการประเมินโครงการ”.** วารสารพัฒนาชุมชน 2 กุมภาพันธ์. หน้า 23 – 38.
- ว่าที่ ร.ต.สุนิมิต ชุ่มพงษ์. 2547. **การศึกษาปัจจัยและแนวทางการดำเนินงานของหมู่บ้าน (กข.คจ.) ดีเด่นที่มีต่อผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา.** พิษณุโลก: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม. (สำเนา)
- วิชา อินทร์จันทร์. 2549. **การประเมินผลการดำเนินงานโครงการธนาคารประชาชนของธนาคารออมสิน สาขาบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรีเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา.** วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตสาขายุทธศาสตร์การพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- วัชร ธรรมปัญญาสกุล. 2546. **การประเมินผลการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง จังหวัดราชบุรี.** นครปฐม: วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. (สำเนา)
- วัลลภ กัณฑ์. 2541. **“ผู้บริหารกับการวิจัยในสถานศึกษา”.** วารสารวิชาการ มกราคม. หน้า 54.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วีระชาติ สมบูรณ์วิทย์. 2538. การประเมินผลโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ของ
กระทรวงมหาดไทย. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์บริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (สำเนา)
- วีระพล สุวรรณนันต์. 2531. ความรู้เบื้องต้นในการจัดทำแผนและโครงการ ตอนการประเมินผล
และแผนโครงการ. กรุงเทพฯ.
- ศรีนวล แก้วเหมือน. 2548. การวิจัย เรื่อง การประเมินผลการดำเนินโครงการหลักประกันสุขภาพ
ถ้วนหน้าในจังหวัดภูเก็ต. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพุทธศาสตร์การ
พัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต. (สำเนา)
- ศิริพร วุฒิ. 2544. ปัญหาและประสิทธิผลของการนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไป
ปฏิบัติ : กรณีศึกษาวิทยาลัยเทคนิคอุตรดิตถ์. อุตรดิตถ์: วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. (สำเนา)
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2541. การประเมินผลโครงการหลักการและการประยุกต์. กรุงเทพฯ:
โรงพิมพ์เลียงเชียง.
- สัตยา กลิ่นพันธุ์. 2549. ผลการดำเนินงานการแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือน:
กรณีศึกษา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป. มหาวิทยาลัยบูรพา. (สำเนา)
- สุนิมิต ชุ่มพงษ์. 2547. ปัจจัยและแนวทางการดำเนินงานของหมู่บ้าน (กข.คจ.) ดีเด่นที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์โครงการแก้ไขปัญหาความยากจนเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา.
วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสตร์การพัฒน. มหาวิทยาลัยราช
ภัฏพิบูลสงคราม. (สำเนา)
- สมบูรณ์ เจริญจิระตระกูล. 2550. เอกสารประกอบการเรียนการสอน วิชาวิธีวิจัยทางธุรกิจเกษตร.
หลักสูตรปริญญาโท สาขาธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมพงษ์ พิมพ์มาศ. 2546. การติดตามผลโครงการกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา
จังหวัดน่าน. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา.
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์. (สำเนา)
- สมพร แสงชัย. 2520. การประเมินผลโครงการในประเทศไทย เอกสารการศึกษารัฐประศาสน
ศาสตร์ กรุงเทพมหานคร. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (สำเนา)
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2540. การประเมินโครงการประชุมหลักการและการประยุกต์ใช้.
กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุรพันธ์ สุริยพันธุ์. 2546. การศึกษาแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาหมู่บ้านโครงการแก้ไข
ปัญหาความ ยากจน : กรณีศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาสังคมศาสตร์ เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (สำเนา)
- สุรพล กาญจนะจิตร. 2527. กรมพัฒนาชุมชนและกระเมิงานพัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร.
โรงพิมพ์ไทยอนุเคราะห์ไทย.

ภาคผนวก

ภาคผนวกที่ 1

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน

เพื่อการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน เป็นไปได้ด้วยดีมีรูปแบบการดำเนินงานที่เหมาะสม และประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ภาครัฐฯ ได้ตั้งไว้

กรมการพัฒนาชุมชน (2536) ได้ทำการออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการบริหารและการใช้จ่ายเงินโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน พ.ศ.2536”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ประกาศเป็นต้นไป

ข้อ 3 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นผู้รักษาการตามระเบียบนี้มีอำนาจตีความและวินิจฉัยปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ตลอดจนออกคำสั่งกำหนดวิธีปฏิบัติต่าง ๆ ที่ไม่ขัดแย้งกับระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

หมวด 1

ข้อความทั่วไป

ข้อ 4 ในระเบียบนี้

“โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน” หมายความว่า โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน ตามที่ได้รับงบประมาณ ตามนัยพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ.2536 รวมทั้งโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาตำบล แผนพัฒนาอำเภอ แผนพัฒนาจังหวัด หรือโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนอื่นใดที่คณะกรรมการประสานงานเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนระดับครัวเรือนตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 20 / 2536 ลงวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2536 กำหนด

“ครัวเรือน” หมายความว่า ครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาทต่อคนต่อปี หรือ ต่ำกว่าเกณฑ์ จปฐ.

“จังหวัด” หมายความว่า จังหวัดตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้รวมถึงหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตจังหวัดด้วยแต่ไม่รวมถึงกรุงเทพมหานคร

“อำเภอ” หมายความว่า อำเภอตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน โดยให้รวมถึงหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่อยู่ในเขตอำเภอและกิ่งอำเภอตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องถิ่นด้วย แต่ไม่รวมถึงเขตในกรุงเทพมหานคร

“นายอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอด้วย

“พัฒนาการอำเภอ” หมายความว่ารวมถึงพัฒนาการอำเภอประจำกิ่งอำเภอด้วย

“กสค.” หมายความว่า คณะกรรมการสภาตำบลตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม 2516 และตามกฎหมายว่าด้วยสภาตำบล

“คปต.” หมายความว่า คณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารการพัฒนาชนบท และการกระจายความเจริญไปสู่ภูมิภาค

“กม.” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) ตามกฎหมายว่าด้วยลักษณะปกครองท้องที่และข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) รวมถึงคณะกรรมการกลางหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเองตามกฎหมายว่าด้วยการจัดระเบียบบริหารหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง

ข้อ 5 ให้พัฒนาการจังหวัดเบิกเงินจากคลังตามโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนภายในวงเงินที่ได้รับอนุมัติเงินสำนักงบประมาณ

ข้อ 6 ให้พัฒนาการจังหวัดจ่ายเงินที่เบิกจากคลังตามข้อ 5 ให้แก่พัฒนาการอำเภอ เพื่อนำไปจ่ายให้แก่ กม. การจ่ายเงินให้แก่ กม. ให้จ่ายเป็นเช็คหรือโดยการโอนเข้าบัญชีเงินฝากของ กม. ที่เปิดไว้ ณ ธนาคาร

ข้อ 7 การจ่ายเงินตามข้อ 6 ต้องมีหลักฐานการจ่ายเงินตามระเบียบของทางราชการไว้เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบ

ข้อ 8 วิธีปฏิบัติอื่นใดที่มีได้กำหนดไว้ในระเบียบนี้ ให้ปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบของทางราชการ

หมวด 2

การรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงินและการนำส่งเงิน

ของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

ข้อ 9 ให้ กม. เปิดบัญชีเงินฝากไว้ที่ธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ ซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่อำเภอ นั้น หากไม่มีธนาคารดังกล่าว ให้ใช้บริการของธนาคารพาณิชย์ กรณีที่ไม่มีธนาคารในท้องที่อำเภอนั้น ให้ใช้บริการของธนาคารในท้องที่อำเภอใกล้เคียงชื่อว่า “ บัญชีเงินฝากคณะกรรมการกองทุน (ก ข . ค จ .) (ระ บู ชื่ อ ห มู่ บ้ า น) ห มู่ ที่ ต่ า บ ล อำเภอ.....จังหวัด.....

ตามโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน “

ข้อ 10 เงินที่จะนำเข้าบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้ตามข้อ 9 ได้แก่

- (1) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล
- (2) เงินบริจาคหรือเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ที่ให้แก่โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ)
- (3) เงินใช้คืนเงินยืมจากรั้วเรือนยากจน
- (4) ดอกผลหรือผลประโยชน์อื่นใดที่เกิดจากเงินตามโครงการบรรดาเงินที่ได้รับดังกล่าวตามวรรคหนึ่งให้นำส่งเข้าบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้ตาม ข้อ 9 ภายในวันที่ได้รับเงินหรืออย่างช้าภายในวันทำการรุ่งขึ้น

ข้อ 11 การได้มาซึ่งเงินบริจาคหรือเงินช่วยเหลือจะต้องไม่มีเงื่อนไขหรือข้อผูกพันในการบริจาคหรือช่วยเหลือ

ข้อ 12 เงินในบัญชีเงินฝากตามข้อ 9 ให้นำไปใช้จ่ายตามวัตถุประสงค์ของโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน โดยให้รั้วเรือนยากจนยืมโดยไม่มีดอกเบี้ย เพื่อนำไปเป็นทุนในการประกอบอาชีพหรือขยายกิจการทางการเกษตรกรรม อุตสาหกรรมในรั้วเรือน ค้าขาย หรืออาชีพอื่นที่ กม.เห็นชอบ ภายในวงเงินที่ กสศ.อนุมัติ

หมวด 3

การขอยืมเงินและการจ่ายเงินยืม

ข้อ 13 ให้ กม. รับผิดชอบดำเนินการเกี่ยวกับเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ในการขอยืมเงินและการใช้คืนเงินยืม

ข้อ 14 ลักษณะโครงการที่รั้วเรือนยากจนมีสิทธิขอยืมเงินตามโครงการ ได้แก่

- (1) โครงการลงทุนเพื่อประกอบอาชีพทางการเกษตร เช่น การเลี้ยงสัตว์ การเพาะปลูกพืชไร่ พืชสวน และการประมง
- (2) โครงการลงทุนเพื่อการผลิตและการขยายกิจการทางด้านอุตสาหกรรมในรั้วเรือน เช่น หัตถกรรมพื้นบ้าน การทอผ้า การเลี้ยงไหม การตีเหล็ก และการจัดทำของชำร่วย
- (3) โครงการลงทุนค้าขาย
- (4) โครงการลงทุนเพื่อการประกอบอาชีพด้านช่างต่าง ๆ
- (5) โครงการอื่น ๆ ตามที่ กม. เห็นชอบ

ข้อ 15 เงินตามโครงการที่รั้วเรือนยากจนยืม ห้ามรั้วเรือนยากจนนำไปใช้จ่ายกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ห้ามนำไปใช้หนี้ของคนที่มียู่เดิม
- (2) ห้ามนำไปบูรณะซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

(3) ห้ามนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัวนอกเหนือจากโครงการภายใต้ข้อ 14 ที่ได้รับสนับสนุนเงินยืม

ข้อ 16 ให้หัวหน้าครอบครัวหรือผู้แทนซึ่งมีสิทธิขอยืมเงินตามโครงการ ยื่นเอกสารต่อ กม. ดังนี้

- (1) คำร้องตามแบบทำระเบียบ
- (2) โครงการ / กิจกรรมที่ครัวเรือนยากจนจะดำเนินการ

ข้อ 17 ให้ กม. เสนอ คปต. ตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของเอกสาร พิจารณาความเป็นไปได้ของโครงการ แล้วเสนอความเห็นชอบให้ กม. เพื่อนำส่งสภาตำบล พิจารณา

ข้อ 18 ให้เลขานุการ กสศ. นำคำขอยืมและรายละเอียดตามข้อ 16 นัดประชุม กสศ. พิจารณาอนุมัติตามลำดับครัวเรือนที่ กม. เห็นชอบและเสนอ

ข้อ 19 ให้ประธาน กสศ. เป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการจ่ายเงินให้ยืม

ข้อ 20 วงเงินทุนที่ให้ครัวเรือนยากจนแต่ละรายยืมให้เป็นไปตามที่ กม. เห็นชอบ

ข้อ 21 เมื่อประธาน กสศ. อนุมัติให้ยืมแล้ว ให้เลขานุการ กสศ. จัดทำบัญชีที่ กสศ. อนุมัติให้ยืมส่งให้พัฒนาการอำเภอตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนายอำเภอให้ความเห็นชอบ ในกรณีที่เป็นการเบิกจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากตามข้อ 9 ให้ กม. เบิกจ่ายเงินในบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพื่อจ่ายให้แก่ครัวเรือนยากจนเป็นราย ๆ ตามหลักฐานการอนุมัติโครงการของ กสศ. การจ่ายเงิน ให้แก่ครัวเรือนยากจน ให้จ่ายเป็นเช็คการออกเช็คส่งจ่ายเงินให้กรรมการหมู่บ้านจำนวน 2 คน เป็นผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายร่วมกัน

ข้อ 22 ในการทำสัญญายืมเงินให้ทำตามแบบที่กำหนดทำระเบียบนี้ จำนวนอย่างน้อย 4 ชุด โดยให้ดำเนินการดังนี้ (แก้ไขใหม่ตามระเบียบฯ ฉบับที่ 2)

(1) มอบให้ครัวเรือนยากจนผู้ยืม	1 ชุด
(2) กม. เก็บไว้	1 ชุด
(3) ส่งให้อำเภอ (พัฒนาการอำเภอ)	1 ชุด
(4) ส่งให้ กสศ.	1 ชุด

ข้อ 23 การใช้คืนเงินยืมให้เป็นไปตามแผนการใช้คืนเงินยืมของ กม. โดยในปีแรกให้ใช้คืนอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ส่วนปีต่อไปให้ใช้คืนอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง และมีกำหนดระยะเวลาการใช้คืนไม่เกิน 5 ปีให้เลขานุการ คปต. ร่วมกับ กม.0 ติดตามช่วยเหลือการประกอบอาชีพของ ครัวเรือนยากจน และหากครัวเรือนยากจนมีรายได้พอใช้คืนเงินยืมก็ให้แจ้งครัวเรือนยากจนชำระ เงินคืนให้เป็นไปตามสัญญา

ข้อ 24 กรณีที่เกิดเหตุสุดวิสัยหรือเกิดเหตุจำเป็นหรือเกิดภัยพิบัติ เช่น อุทกภัย วิกฤตภัย อคติภัย หรือโครงการที่ครัวเรือนยากจนดำเนินการโดยใช้เงินยืมไม่ได้ผลเท่าที่ควรอันเป็นสาเหตุให้ครัวเรือนยากจนผู้ยืมไม่สามารถชำระเงินยืมคืนตามกำหนด ให้ครัวเรือนยากจนผู้ยืมยื่นคำร้องขอผ่อนผันหรือเลื่อนกำหนดชำระคืน พร้อมด้วยเหตุผลความจำเป็นต่อ กม.พิจารณาผ่อนผันหรือเลื่อนกำหนดชำระหรือคเวนให้เป็นกรณี ๆ แต่ละรายไป ทั้งนี้ โดยความเห็นชอบของ กสศ.

หมวด 4

การบัญชี

ข้อ 25 เพื่อประโยชน์ในการควบคุม การตรวจสอบ และการรายงานผลการดำเนินงานของโครงการ ให้ดำเนินการดังนี้ (แก้ไขใหม่ตามระเบียบฯ ฉบับที่ 2)

(1) ให้ กม. ปฏิบัติดังนี้

ก. ให้ทำรายการแสดงการรับชำระเงินยืมคืน รายงานแสดงการรับเงินกรณีอื่นและการนำเงินส่งเข้าบัญชีเงินฝากที่เปิดไว้ตามข้อ 9 ให้เป็นปัจจุบัน

ข. ให้จัดทำบัญชีลูกหนี้รายตัวส่งให้ กสศ.

ค. ให้รายงานการชำระเงินยืมคืนและยอดหนี้ค้างของผู้ยืมเงินตามโครงการส่ง กสศ. ปีละสองครั้ง

ง. ให้จัดทำรายงานภาวะหนี้สินและรายงานฐานะการเงินของโครงการเสนอ กสศ. คปต. และนายอำเภอทราบปีละสองครั้ง

ข้อ 26 ให้ กสศ. รายงานการชำระคืนเงินยืมให้พัฒนาการอำเภอทราบเพื่อให้นายอำเภอรายงานให้จังหวัดทราบปีละสองครั้ง (หกเดือนครั้ง)

ข้อ 27 ให้จังหวัดรายงานรายละเอียดตามข้อ 25 ให้กระทรวงมหาดไทยปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 28 ให้จังหวัดเสนอรายงานภาวะหนี้สินและรายงานฐานะการเงินของโครงการให้กรมการพัฒนาชุมชนทราบปีละครั้ง และให้กรมการพัฒนาชุมชนเสนอรายงานภาวะหนี้สินและรายงานฐานะการเงินของโครงการในแต่ละจังหวัดให้กระทรวงมหาดไทยทราบปีละหนึ่งครั้ง

ข้อ 29 ให้หน่วยตรวจสอบภายใน กรมการพัฒนาชุมชน ตรวจสอบบัญชีและการเงินของโครงการแล้วรายงานผลการตรวจสอบให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทราบโดยตรงอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

ภาคผนวกที่ 2

แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

เรื่อง : ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์
อ่าทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูล โครงการวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย และเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความเป็นจริง และโดยอิสระ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

(กข.คจ.)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ

[GI01]

1.1 ชาย

1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี

[GI02]

3. ศาสนา [GI03]

 3.1 พุทธ 3.2 คริสต์ 3.3 อิสลาม 3.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การศึกษา [GI04]

 (1) ไม่จบชั้นประถมศึกษา (2) ระดับประถมศึกษา (3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3/มศ.3) (4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/มศ.5/ปวช.) (5) ระดับปวส./อนุปริญญา (6) ระดับปริญญาตรี (7) สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพ [GI05]

 5.1 โสด 5.2 สมรส 5.3 หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่**ส่วนที่ 1 พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)**

ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2536 – 2540

1. ในระยะต้นของการเริ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ท่านมีวิธีการ

ดำเนินการอย่างไรบ้าง

1.

2.

3.

4.

5.

2. ในระยะต้นของการเริ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หน่วยงานหรือกลุ่ม

คนกลุ่มใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน และมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อน

โครงการอย่างไร

1.

2.

3.

4.

5.

3. สำหรับผลการดำเนินงานในช่วง ปี พ.ศ. 2536 – 2540 ท่านพบปัญหา และอุปสรรค
อย่างไรบ้างจากการดำเนินงาน

1.
2.
3.
4.
5.

4. ผลการตอบรับ การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วม โครงการฯ และคณะกรรมการกองทุน(กข.คจ.)
เป็นไปในทิศทางใด

1.
2.
3.
4.
5.

ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2541 – 2545

5. ในช่องระยะเวลาของการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2541 – 2545 คณะกรรมการกองทุน
(กข.คจ.) และชุมชนได้ให้การตอบรับ หรือผลักดัน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน
(กข.คจ.) อย่างไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

6. ในการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ความความเปลี่ยนแปลงจากระยะที่ 1
อย่างไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

7. ท่านมีภาระบวกรในการติดตามงาน โครงการอย่างไรบ้างเพื่อให้การดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 เป็นไปได้ด้วยดี

1.
2.
3.
4.
5.

ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 – 2551

8. ท่านคิดว่าการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาโดยภาพรวมเป็นอย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

9. การตอบรับของคนในชุมชน ผู้เข้าร่วม โครงการฯ และคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.) เป็นอย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

ส่วนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

10. ท่านคิดว่าปัญหาทางด้านการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กข.คจ. มีอะไรบ้าง

10.1 ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงิน โครงการ

1.
2.
3.

10.2 ด้านสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ

1.
2.
3.

10.3 ด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

1.
2.
3.

10.4 ด้านการปฏิบัติตนของท่านเองในฐานะเจ้าหน้าที่จากภาครัฐที่รับผิดชอบโครงการ

1.
2.
3.

10.5 อื่นๆ.....

ภาคผนวกที่ 3

แบบสอบถาม

สำหรับคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

เรื่อง : ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) หมู่บ้านสหพันธ์
อ่างทอง ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย และเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความเป็นจริง และโดยอิสระ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

ส่วนที่ 2 พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

(กข.คจ.)

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ให้สัมภาษณ์

1. เพศ [GI01]

1.1 ชาย 1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี [GI02]

3. ศาสนา [GI03]

- 3.1 พุทธ 3.2 คริสต์
- 3.3 อิสลาม 3.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การศึกษา [GI04]

- (1) ไม่จบชั้นประถมศึกษา
- (2) ระดับประถมศึกษา
- (3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3/มศ.3)
- (4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/มศ.5/ปวช.)
- (5) ระดับปวส./อนุปริญญา
- (6) ระดับปริญญาตรี
- (7) สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพ [GI05]

- 5.1 โสด 5.2 สมรส 5.3 หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่

ส่วนที่ 1 พัฒนาการของโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

ระยะที่ 1 ปี พ.ศ. 2536 – 2540

1. ในระยะต้นของการเริ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) ท่านมีวิธีการดำเนินการอย่างไรบ้าง
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.

2. ในระยะต้นของการเริ่มโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.) หน่วยงานหรือกลุ่มคนกลุ่มใดบ้างที่เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดัน และมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนโครงการอย่างไร
 1.
 2.
 3.
 4.
 5.

3. สำหรับผลการดำเนินงานในช่วง ปี พ.ศ. 2536 – 2540 ท่านพบปัญหา และอุปสรรค
อย่างไรบ้างจากการดำเนินงาน

1.
2.
3.
4.
5.

4. ผลการตอบรับ การมีส่วนร่วมของผู้เข้าร่วมโครงการฯ และภาครัฐเป็นไปในทิศทางใด

1.
2.
3.
4.
5.

ระยะที่ 2 ปี พ.ศ. 2541 – 2545

5. ในห้องระยะเวลาของการดำเนินงาน ปี พ.ศ. 2541 – 2545 ภาคราชการได้เข้ามา
สนับสนุน หรือผลักดันโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) อย่างเป็นบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

6. ในการดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 ความความเปลี่ยนแปลงจากระยะที่ 1
อย่างไรบ้าง

1.
2.
3.
4.
5.

7. ท่านมีกระบวนการในการติดตามงาน โครงการอย่างไรบ้างเพื่อให้การดำเนินงานในช่วงปี พ.ศ. 2541 – 2545 เป็นไปได้ด้วยดี

1.
2.
3.
4.
5.

ระยะที่ 3 ปี พ.ศ. 2546 – 2551

8. ท่านคิดว่าการดำเนินงานในระยะที่ผ่านมาโดยภาพรวมเป็นอย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

9. การตอบรับของคนในชุมชน ผู้เข้าร่วมโครงการฯ และเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ เป็นอย่างไร

1.
2.
3.
4.
5.

ส่วนที่ 3 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.)

10. ท่านคิดว่าปัญหาทางด้านการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. มีอะไรบ้าง

10.1 ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงิน โครงการ

1.
2.
3.

10.2 ด้านสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการ

1.
2.
3.

10.3 ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

1.
2.
3.

10.4 ด้านการปฏิบัติงานของท่านเองในฐานะคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

1.
2.
3.

10.5 อื่นๆ.....

ภาคผนวกที่ 4

แบบสอบถาม

สำหรับผู้ยืมเงินโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน

เรื่อง : ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) บ้านสหพันธ์
อำเภอ ตำบลหนองบัว อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี

เลขที่แบบสอบถาม.....

วันที่สัมภาษณ์...../...../.....

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้ เป็นเครื่องมือประกอบการรวบรวมข้อมูลโครงการวิจัยเพื่อสารนิพนธ์ (Minor Thesis) สำหรับหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจเกษตร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย และเพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน ผู้วิจัยใคร่ขอความกรุณาท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามบนความเป็นจริง และโดยอิสระ ข้อมูลทั้งหมดที่ได้ ผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ในครั้งนี้

แบบสอบถามประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.) ที่ชุมชนได้รับ

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน (กข.คจ.)

ส่วนที่ 4 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน

(กข.คจ.)

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางสังคม และเศรษฐกิจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคาความยากจน

คำชี้แจง กรุณาเลือกเครื่องหมาย ในช่อง เพื่อเลือกคำตอบ และกรอกข้อมูลในส่วนที่ให้ระบุ

1. เพศ [GI01]

1.1 ชาย 1.2 หญิง

2. อายุ.....ปี [GI02]

3. ศาสนา [GI03]

- 3.1 พุทธ 3.2 คริสต์
- 3.3 อิสลาม 3.4 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. การศึกษา [GI05]

- (1) ไม่จบชั้นประถมศึกษา
- (2) ระดับประถมศึกษา
- (3) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3/มศ.3)
- (4) ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.6/มศ.5/ปวช.)
- (5) ระดับปวส./อนุปริญญา
- (6) ระดับปริญญาตรี
- (7) สูงกว่าปริญญาตรี

5. สถานภาพ [GI04]

- 5.1 โสด 5.2 สมรส 5.3 หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่

6. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน.....คน [GI06]

7. จำนวนเด็กเล็กในครัวเรือนที่ยังไม่เข้ารับการศึกษ.....คน [GI07]

8. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่อยู่ระหว่างกำลังศึกษา.....คน [GI08]

9. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่ทำงานมีรายได้.....คน [GI09]

10. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่สูงวัย หรือพิการ.....คน [GI10]

11. อาชีพหลักในปัจจุบัน [GI11]

- (1) ทำนา/ทำสวน/ทำไร่.....
- (2) เลี้ยงสัตว์.....
- (3) พนักงาน/ลูกจ้าง
- (4) ค้าขาย
- (5) รับจ้าง
- (6) อื่นๆ (ระบุ).....

12. ระดับรายได้ของท่านต่อเดือน [GI12]

- 12.1 รายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท/เดือน 12.2 รายได้ 5,000 – 10,000 บาท/เดือน
- 12.3 รายได้ 10,001 – 15,000 บาท/เดือน 12.4 รายได้ 15,001 – 20,000 บาท/เดือน
- 12.5 รายได้สูงกว่า 20,000 บาท/เดือน

13. ระดับรายได้รวมของครัวเรือน/เดือน [GI13]

- 13.1 รายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท/เดือน 13.2 รายได้ 10,001 – 20,000 บาท/เดือน
- 13.3 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท/เดือน 13.4 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท/เดือน
- 13.5 รายได้สูงกว่า 40,000 บาท/เดือน

14. ท่านมีการจัดสรรรายได้ของครัวเรือนประจำเดือนอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

14.1 ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพื่อยังชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ค่าอาหารจำนวน บาท/เดือน [GI14]
- (2) ค่ารักษาพยาบาลจำนวน บาท/เดือน [GI15]
- (3) ค่าเสื้อผ้าสมาชิกในครัวเรือน จำนวน..... บาท/เดือน [GI16]
- (4) ค่าเล่าเรียนบุตรจำนวน..... บาท/เดือน [GI17]
- (5) ค่าน้ำ/ค่าไฟฟ้าจำนวน..... บาท/เดือน [GI18]
- (6) อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน บาท/เดือน [GI19]

14.2 ค่าใช้จ่ายฟุ่มเฟือย (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) ค่าผ่อนรถยนต์จำนวน บาท/เดือน [GI20]
- (2) ค่าผ่อนรถจักรยานยนต์จำนวน บาท/เดือน [GI21]
- (3) ค่าผ่อนเครื่องใช้ไฟฟ้าจำนวน..... บาท/เดือน [GI22]
- (4) ค่าการพนัน/หวยจำนวน..... บาท/เดือน [GI23]
- (5) ค่าโทรศัพท์จำนวน..... บาท/เดือน [GI24]
- (6) อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน บาท/เดือน [GI25]

14.3 ชำระหนี้เงินกู้จำนวน บาท/เดือน [GI26]

14.4 ภาษีสังคมจำนวน บาท/เดือน [GI27]

14.5 นำไปใช้ในการต่อยอดประกอบอาชีพจำนวน บาท/เดือน [GI28]

14.6 เก็บออม หรือสำรองฉุกเฉินจำนวน บาท/เดือน [GI29]

15. ปัจจุบันท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่ [GI30]

- 15.1 ไม่มีหนี้สิน 15.2 มีหนี้สิน
- ถ้ามีมีจำนวน.....บาท

16. ท่านได้รับการสนับสนุนด้านเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพจากที่ใด

- 16.1 สถาบันการเงิน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) บาท [GI31]
- (1) ธนาคารเพื่อการเกษตรฯ..... [GI32]
- (2) สหกรณ์การเกษตร..... [GI33]
- (3) ธนาคารออมสิน..... [GI34]
- (4) ธนาคารพาณิชย์..... [GI35]
- (5) อื่นๆ..... [GI36]
- 16.2 แหล่งทุนในชุมชน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [GI37]
- (1) โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.).....บาท [GI38]
- (2) กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตในหมู่บ้าน.....บาท [GI39]
- (3) กลุ่มอาชีพ).....บาท [GI40]
- (4) กองทุนหมู่บ้าน).....บาท [GI41]
- (5) อื่นๆ ระบุ..... บาท [GI42]
- 16.3 แหล่งเงินกู้นอกระบบ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ) [GI43]
- (1) ญาติพี่น้อง..... [GI44]
- (2) เพื่อน..... [GI45]
- (3) เพื่อนบ้าน..... [GI46]
- (4) นายทุนเงินกู้..... [GI47]
- (5) อื่นๆ..... [GI48]

ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาความยากจนที่ชุมชนได้รับ

17. ท่านได้ขืมเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กข.คจ. ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. [GI49]
18. ท่านได้ขืมเงิน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กข.คจ. ทั้งสิ้นกี่ครั้ง..... [GI50]
19. ก่อนได้รับเงินขืมจากโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กข.คจ. ท่าน (สมาชิกในครอบครัว) มีรายได้เฉลี่ยจำนวน บาท/เดือน [GI51]
20. ความสามารถในการชำระเงินขืมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน กข.คจ.
- (1) สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง [GI52]
- (2) ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเป็นบางครั้ง [GI53]
- (3) ไม่สามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดทุกครั้ง [GI54]

21. วัตถุประสงค์ของการยืมเงิน โครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. ท่านได้จัดสรรในการประกอบอาชีพอย่างไร

- (1) อาชีพเดิมทั้งหมด (ระบุ)..... [GI55]
- (2) อาชีพใหม่ทั้งหมด (ระบุ)..... [GI56]
- (3) อาชีพเดิมและอาชีพใหม่ (ระบุ)..... [GI57]

22. ประโยชน์ด้านใดบ้างที่ท่านได้รับหลังจากที่ท่านได้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- (1) มีแหล่งทุนของชุมชนที่ท่านสามารถเข้าถึงได้ [GI58]
- (2) มีองค์ความรู้เพิ่มขึ้นสำหรับการประกอบอาชีพ [GI59]
- (3) มีช่องทางในการสร้างรายได้เพิ่ม [GI60]
- (4) อื่นๆ ระบุ..... [GI61]

23. หลังจากเข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. สภาพความเป็นอยู่ของท่านเป็นอย่างไร

- (1) ระดับรายได้ครัวเรือนคงเดิม [GI62]
- (2) ระดับรายได้ครัวเรือนสูงขึ้น [GI63]
- (3) เป็นการเพิ่มภาระหนี้สิน [GI64]
- (4) ช่วยลดปัญหาภาระหนี้สิน [GI65]
- (5) ครัวเรือนมีการออมเพิ่มขึ้น [GI66]
- (6) อื่นๆ ระบุ..... [GI67]

24. ท่านคิดว่าโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. มีประโยชน์ต่อชุมชนหรือไม่

- 23.1 ไม่ดีเพราะ..... [GI68]
- 23.2 ดีเพราะ..... [GI69]

25. ท่านคิดว่าโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน (กข.คจ.) เกิดผลอย่างไรกับชุมชน

- (1) จำนวนครัวเรือนของชุมชนมีรายได้เสริมเพิ่มขึ้น [GI70]
- (2) ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการประกอบกิจกรรมเพิ่มขึ้น [GI71]
- (3) เกิดการพัฒนาภายในชุมชน [GI72]
- (4) เกิดความหลากหลายของการประกอบอาชีพในชุมชน [GI73]
- (5) หมู่บ้านมีการติดตาม และส่งเสริมสนับสนุน จากภาครัฐ [GI74]
- (6) อื่นๆ..... [GI75]

ส่วนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการแก้ไขปัญหาความยากจน (กข.คจ.)

2. กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องระดับความพึงพอใจ

ความหมายระดับคะแนน 1 หมายถึง พอใจน้อยที่สุด

คะแนน 2 หมายถึง พอใจน้อย

คะแนน 3 หมายถึง พอใจปานกลาง

คะแนน 4 หมายถึง พอใจมาก

คะแนน 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

หัวข้อประเมินความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
<p>ขั้นตอนการดำเนินงาน</p> <p>1. การตรวจสอบเอกสาร</p> <p>2. การพิจารณาอนุมัติเงินยืม</p> <p>3. การจัดลำดับผู้ได้รับอนุมัติเงินยืม</p> <p>4. กำหนดระยะเวลาการชำระเงิน</p>					
<p>คณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)</p> <p>1. การให้บริการ</p> <p>2. การแนะนำให้ข้อมูลโครงการและการเสนอโครงการ</p> <p>3. การประสานงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)</p> <p>4. การติดตามเงินกู้</p>					
<p>เจ้าหน้าที่จากภาครัฐ</p> <p>1. การติดตามการดำเนินงาน โครงการแก้ไขปัญหาความยากจน</p> <p>2. การส่งเสริมให้ความรู้ด้านอาชีพ</p> <p>3. การแนะนำให้คำปรึกษาด้านการจัดการเงินทุน</p>					

ส่วนที่ 4 ปัญหา และอุปสรรคของการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน

22. ท่านคิดว่าปัญหาทางการดำเนินงานโครงการแก้ไขปัญหาคความยากจน กข.คจ. มีอะไรบ้าง

22.1 ด้านระเบียบ/เงื่อนไขการกู้ยืมเงินโครงการ

1.
2.
3.

22.2 ด้านการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุน (กข.คจ.)

1.
2.
3.

22.3 ด้านการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่จากภาครัฐ

1.
2.
3.

22.4 ด้านการปฏิบัติตนของท่านเองในฐานะผู้เข้าร่วมโครงการ

1.
2.
3.

22.5 อื่นๆ.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล		นางสาวพรสุดา ณ สงขลา
วัน เดือน ปี เกิด		21 มิถุนายน 2526
การศึกษา	พ.ศ.2536	ปริญญาตรีบริหารธุรกิจบัณฑิต (การตลาด) มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ.2548-2550	เจ้าหน้าที่ฝ่ายบุคคล ศูนย์การค้าไดอาน่า
	พ.ศ.2551-ปัจจุบัน	เจ้าพนักงานธุรการ สำนักส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน